

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

L'ACTUALITAT POLÍTICA

L'Estatut i les militarades

En èpoques anteriors hi havia la idolatria de la Raó d'Estat. Avui les coses, per sort, van d'altra manera: cap govern ja no gosa posar endavant de la justícia aquest fantasma, abans omnipotent. I això no respon tan solament a la convicció heroica de fer allò que sigui bo i just, passi el que passi, sinó encara al convenciment que, al capdavant, les preteses raons d'Estat eren excuses per deixar crims impunits o bé castigar la innocència d'una manera arbitrària, i la primera víctima d'aquesta abominació era el mateix

les tramitacions parlamentàries i adaptant-la a les normes constitucionals, amb la de l'home que no dubta d'intentar dur a la ruïna la pau i la llibertat del país i que pretén imposar-se pel sufragi de les urnes. Es veu ben clar quina és l'actitud més patriòtica i més honesta; tot seguit veieu qui és que té raó. No hi ha dubte que l'Espanya més gran que és l'aspiració màxima de Catalunya és més compatible amb la legalitat que l'Espanya una i encadenada que somien els monàrquics. No hi ha dubte

Sanjurjo a Sevilla amb el seu fill i el coronel de la guàrdia civil.

Estat, que s'invocava com a causa suprema.

Diem això, perquè tant els que defensen de biaix, com els que ataquen de cara el general Sanjurjo i els seus col·laboradors —els quals mentre escriviem aquestes línies potser es troben cara cara de llurs jutges— sembla com si prestessin més d'atenció als possibles beneficis o perjudicis que pugui ocasionar a la República la severitat o la clemència, que no pas a la natura dels delictes comesos per aquells personatges, ni a la sentència justa que els ha de caure; qualsevol diria que, sublevats per un caprici de llur imaginació, la República també els ha de jutjar segons el seu caprici. Com si l'acció d'un règim constituït tingués arrels sentimentals dintre la illegalitat. Com si la lluita del delinqüent i la justícia fos un cos a cos entre iguals.

Aquest ambient de sensibleria, aquestes apel·lacions a la Raó d'Estat són encara més perilloses quan volen penetrar al sagrat dels tribunals. En una paraula: sabem que serà jugat durant la brega judicial l'argument que el general rebel i els seus acòlits es proposaven d'evitar la desmembració d'Espanya, causada per l'aprovació, en curs, de l'Estatut de Catalunya. Això desviaria, almenys dintre de l'esperit del públic, la trajectòria de les argumentacions en pro i en contra. La Raó d'Estat, segons uns, demanarà la testa dels sublevats, i segons altres, llur impunitat o llur indulgència. Davant de la sala sisena del Suprem, hom intenta esfumar la figura dels processats, i asseure al banquet la figura de Catalunya. D'un plet de justícia, volen fer-ne un plet polític de la pitjor mena.

I nosaltres, que ens repugna tant la munició de veus que han demanat que el govern prengui per conseller en aquest fet només l'ira; una ira, si voleu, justa; però que deixava d'ésser-ho tot seguit que volia passar davant de la llei; nosaltres, que hem sentit una certa angúnia veient la pueril crueltat dels que demanen a crits la sang d'un home, que potser la devia al pelotó de fusellament, però no mai a la cridòria de la turbamulta; nosaltres que veiem amb gust totes les garanties de defensa que s'ha donat als processats, bé que hagin endarrerit un fall que duia pressa; d'altra banda, trobem del tot extemporània i impertinent aquesta nova manera de situar el problema.

No cal dir que ni cal refutar l'absurditat de la maniobra. Després de les afirmacions que hom ha fet, que la insurrecció era republicana — amb braços monàrquics damunt dels braços monàrquics que la secundaven — i que el cap de la rebel·lió fugia a la frontera portuguesa per tal de retre's a les autoritats espanyoles, no hi ha res que es mantingui ferm del que diguin i puguin dir. I, a més, encara que fos veritat que el general Sanjurjo s'havia alçat contra l'Estatut de Catalunya, sempre estaria en peu la veritat que el general no s'alçava contra l'Estatut, sinó contra les Corts nacionals que el votaven. I si contra els acords del Parlament, fos recurs lícit d'alçar-se en armes, que ens diguin quina mena de país i de República seria Espanya, ni quina diferència hi hauria entre la República d'ara i la Monarquia trontollada de «pronunciamientos» del segle XIX.

Creiem que ningú no caurà dins aquest parany barroer; si algú n'estigués temptat, en té prou amb fer-se mentalment la suposició que el general s'havia rebel·lat a favor de l'Estatut de Catalunya, i que els catalans pretenien influir favorablement la seva sentència, per aquest motiu. Això dissiparia totes les boires pseudo-patriòtiques i posaria d'evidència com és impertinent aduir raons d'Estat dins de simples plets de justícia.

No hi ha pas intencions pures que moguin a cometre actes impurs. I la millor defensa que poden fer del nostre Estatut són homes com Sanjurjo. Compareu la posició dels catalans, sotmetent llur causa a

tampoc que una vegada més es confirmi allò que diem sempre; que un règim liberal a Espanya és impossible sense la llibertat de Catalunya, i que l'únic camí que hi hauria d'engrillonar-la, seria d'esclavitzar tota Espanya de cap a cap. Amb Parlament obert i règim normal, la nostra voluntat sempre serà reconeguda; en canvi, mai que arribés (que no arribarà), la militarada, seriem negats nosaltres, i amb nosaltres tots els homes de bona voluntat d'Espanya.

* * *

O, si no, vegeu com el fracàs de la «sanjurjada» ha fet caure l'oposició anti-estatutista, al mateix Parlament. No; no és veritat que estiguessin les Corts divorciades de l'opinió; a l'inrevés, estaven divorciats de les Corts i del país aquells que per malícia o per enveja, dintre del Parlament, treballaven d'acord amb aquell que declarà les Constituents faccioses.

Seguiran aquests vents de concòrdia? Ara arribem a un dels punts essencials de la discussió: el tema de finances; sembla que s'ha trobat una fórmula satisfactòria. Per això mateix tindrà en contra el loquaç Royo Villanova, els agraris i, potser, oh paradoxa de les paradoxes!, aquells correl·ligionaris del senyor Giral, el nostre conseller de Finances a la Generalitat. No seria la primera ni l'última vegada que passen coses sorprenents dins aquest partit que no té cap ideal comú visible. I dels invisibles, hom no en pot judicar d'una manera còmoda; som crítics i no saurins.

Però, qui sap! A veïem si el senyor Lerroux, amb la mateixa magnificència que prometia una Acadèmia Militar als saragossans, si el feien Poder, serà tan generós de no voler renyir amb nosaltres per una pesseta més o menys. Nosaltres, i don Casimir, ens n'alegraríem força.

De Dijous — a Dijous

Funcionariomania

L'Estatut s'acosta, i encara que no serà pas el que va plebiscitar Catalunya, ja pot assegurar-se que en moltes qüestions sobrepassa tots els projectes d'autonomia redactats abans de l'adveniment de la República. Minimitzat i tot, l'Estatut sortit de les Corts Constituents posarà a prova les nostres facultats polítiques i administratives. Els homes que hagin d'aplicar-lo podran dir que s'han carregat un bon feix. Però no són pas individualitats el que ens manca. Durant aquest any llarg d'espera s'han fet en aquest ram descobertes molt interessants i cal suposar que sabrem pujar un bon planter d'homes de govern, i que, amb possibilitats d'ésser home de govern, es desvetllin vocacions i es descobreixin aptituds.

No serà pas d'aquest ordre la primera dificultat amb què toparem. De pressa, molt de pressa, de seguida que s'aprovi l'Estatut ens trobarem amb el problema de la implantació dels serveis dels departaments nous i amb l'ampliació o la reorganització dels existents. El cas és saber evitar la funcionariomania. Aquest és, de moment, el perill més gros de tots. Quan la Generalitat es trobi amb aquest problema, cal que no oblidï l'exemple de la casa del davant, l'exemple de l'Ajuntament. A la Casa de la Ciutat hi ha sis mil funcionaris. Tothom està d'acord que en sobren. Més o menys mal pagada, aquesta legió devora una part molt considerable del pressupost, tan considerable que, com s'ha pogut veure recentment, cada ajuntament que passa per aquella casa reconeix que el problema és molt gros i que cal anar amb molt de compte sobre aquesta qüestió.

Seguint doncs l'exemple del municipi barceloní, la Generalitat, que manejarà un pressupost molt més gros, hauria de tenir un nombre de funcionaris molt més elevat. És impossible encara calcular el pressupost de la Generalitat, però no és difícil aventurar que, en relació a aquest pressupost, si la Generalitat fes com l'Ajuntament, ens aniríem a una plantilla de deu o dotze mil funcionaris. Si ens embranquíssim per aquest camí, el desastre seria tan gros que ja es pot dir des d'ara que no ens en aixecaríem mai més.

En aquest afer hi comprometem el futur del nostre prestigi polític i els pocs diners que l'Estat ens deixarà administrar. Com que caldrà refinar — no dic reforçar — la màquina tributària, si el país s'adonava que no hem sabut fer res més que muntar un asil de funcionaris més o menys aptes, el toll-tolle seria eixordador.

Hem parlat molt de l'element diferencial. Molt bé. Consti, però, que fins ara, un dels elements diferencials més característics dels catalans era la repugnància per al càrrec públic. Aquesta repugnància s'aplicava pel desinterès que ens inspirava servir un Estat unitarista i anticatalà i per l'esglai davant la possibilitat d'haver de prestar servei en alguna petita ciutat de províncies de les Castelles on un català es sent tan foraster i tan desplaçat. Eliminades aquestes causes que ens allunyaven de la burocràcia, és possible que se'ns desvetlli una voracitat digna de qualsevol poble famèlic. Alerta! Que n'hi hagi pocs, bons i ben pagats. Molt alerta en el nombre, molt alerta a triar! I a l'hora de triar el personal tècnic, administratiu i d'ordre públic, cal ésser sever. Des de les Bases de Manresa que demanem que els funcionaris siguin catalans. Doncs, sobre tot que siguin catalans i si pot ésser catalanistes! I mantenir els pretendents rucs a una distància respectable. I triar, sobre tot a l'hora d'escollir la policia, entre la gent més honesta.

M. B.

MIRADOR INDISCRET

La democràcia ben entesa

Ésser democràcia és més difícil del que molts creuen. A la nostra terra s'ha gastat molt el tòpic de la democràcia per a fer-nos beure a galet. La Unió Democràtica de Catalunya, partit nou de trinca, té uns dirigents profundament democràtics. Sembla que per tal de subvenir les despeses d'organització dels serveis de premsa es demanà una aportació col·lectiva. Tothom hi estava d'acord; però a l'hora de fer efectiva la quantitat han estat molts els que s'han negat a pagar, invocant, com a excusa, els principis democràtics.

—Si no paguem tots, jo no donaré res— digué un.

—Això; les coses es fan democràticament o no es fan—replicà un altre.

A hores d'ara encara no s'ha trobat qui encapçalï la llista. Això és la democràcia ben entesa.

El sibarítisme del Sr. Pellicena

Els consellers i tècnics que anaren a seguir els aeroports d'Europa ja han tornat. Durant el viatge, En Pellicena les ha passades negres, per tal com essent un consumidor de «Coca-cola», en tot Europa no va poder satisfer aquesta honesta passió.

A Berlín, aquesta dèria si es descuida li costa un disgust seriós, car la senyoreta d'un bar no entenent el que el senyor Pellicena volia, aquest s'esforçà de tal manera a fer-se entendre, que es dedicà a una mímica expressiva, marcant els dibuixos sinuosos de la botella de «Coca-cola», la qual cosa fou mal interpretada per la dependenta, que amb alemany li va etzivar un seguit de malediccions que deixaren el cap de la minoria de la Lliga en un mar de confusions.

Ja ho entenem

A Arbúcies s'han celebrat Jocs Florals. La cosa no té res d'estrany i fins i tot sembla natural. El que no és tan natural és la protecció que en aquests Jocs Florals s'ha fet de la poesia indígena.

El senyor Rafael Vila, poeta local, i dolentet, obtingué tres dels premis anunciats. Un amic el felicità:

—L'enhonorabona, Vila. Ves que jo havia de dir...

—Per alguna cosa sóc el president de la comissió organitzadora—replicà l'alludit.

Estímul a la joventut

Un dels caires més curiosos dels Jocs Florals d'Arbúcies fou l'ansia de protecció a la joventut que sentien els organitzadors.

Un dels mantenidors, el venerable senyor Artur Vinardell i Roig, ens ho explicava. —Hem concedit tants accésits a fi d'estimular la joventut.

I efectivament, els accésits foren atorgats als senyors Lluís Millà, Mercè Vila, Martí Revoltós, Tintorer i Mercader, Francesc Gay, gairebé tots ells jovenets de més de cinquanta anys.

El que s'ha de fer per estimular la joventut!

Coses del doctor Dolcet

Era en vigílies de la presa de possessió pel senyor Alcalá-Zamora de la Presidència de la República. Un grup de diputats parlen de la manera que caldrà vestir per a la cerimònia. El senyor Ossorio y Gallardo diu:

—Jo crec, senyors, que el vestit més a propòsit seria el traje de nit.

El senyor Dolcet pregunta càndidament:

—En pijama?

Segons un diputat per Barcelona aquesta anècdota és rigorosament històrica.

Més coses del mateix diputat

Es discutia qui seria el primer President de la segona República Espanyola. El senyor Ossorio y Gallardo deia que el nomenament per a tan alt càrrec devia atorgar-se a una persona sense enemics polítics, encara que no hagués figurat gaire, ja que els homes que havien format part de governs en temps de l'ex-rei podien ésser discutits i en aquests moments—deia llavors el senyor Ossorio—això pot resultar perjudicial al nou règim. A ésser possible convindria que la persona que es nomenés fos elegida per unanimitat o poc menys. I dirigint-se al senyor Dolcet, que era present a aquella penya de diputats, li digué don Angel:

—Vostè, senyor Dolcet, cree que reunireu les condicions de l'home que s'hauria d'elegir.

—Jo?—contestà estranyat l'interpellat.

—Sí, home, sí. Vostè no ha tingut temps de gastar-se. Compta amb simpaties de molts grups de la Cambra. Demès, és de creure que la minoria catalana el votaria com un sol home.

El senyor Dolcet, molt estarrufat, però fent el modest, digué:

—No crec que així i tot tingués majoria. —Majoria potser no — replicà el senyor Ossorio—; però la minoria de la Presidència cree que la tindria assegurada.

També diuen que és rigorosament històric.

El laïcisme del senyor Pich

El líder local del lerrouxisme, senyor Pich i Pon, s'ha tornat tan esquerrà que el modest oir parlar de correl·ligionaris.

—Què és eso de correl·ligionaris! — deia a un grup de socis del Real Club Republicano —; partidarios y basta!

Davant l'estranyesa d'algun dels oients, insistí:

—No somos laicos? Pues a demostrarlo en todo momento!

Piquiponiana

L'alcalde de Terrassa, juntament amb alguns components de la comissió de cultura de la mateixa ciutat, anaren a Vilanova per a veure de prop fins a quin punt eren ateses les colònies escolars d'aquella població.

L'alcalde de Vilanova, que es brindà a fer-los els honors, tingué, tot acompanyant-los a la platja, una de les seves més brillants piquiponians. És tractava, simplement, de correspondre a les paraules de sincera admiració que la visió d'una important fàbrica vilanovina havia desvetllat en els hostes terrassencs i el faccós personatge ho cregué a bastament resolt deixant anar aquesta exclamació enfumeta:

—Ah, sí; és la fàbrica d'un tavernicola de la Lliga!...

Les bromes pesades

En les curses de natació celebrades a Tarragona, hi hagué un epíleg que gairebé és de consuetud en aquesta mena de festes. Els nedadors tiraren el jutge a l'aigua... Aquest era En Robert Serinyà, que s'havia passat tota la tarda cronometrant i tocant el xiulet.

Una espectadora de bona fe, en veure que tiraven a l'aigua un senyor tan mudat, exclamà:

—Què fan aquests nois! Ara han tirat l'amo a l'aigua!

El nom fa a la cosa

Amable Malastre, argelí i badoc, dissabte fou víctima d'un carterista: denuncià el fet, recuperà la cartera i set mil francs que hi havia.

L'endemà fou novament «carterejat»; no-més duia cinc mil pessetes.

Heus aquí un malastre ben poc amable, el del senyor Amable Malastre.

D'una gasetilla pregada

Es tracta de l'exposició d'uns treballs escolars d'un poble que no cal anomenar, però que En Pujols coneix molt bé. Diu la gasetilla en qüestió:

«Entre tots els treballs mereixen una distinció apart per el seu enginy i gust el mapa d'Espanya en relleu i el capritxós funicular aeri. El primer fet pels alumnes X. X.... i el segon pels ex-alumnes X. X.... Aquest funicular està dotat d'un mecanisme i un funcionament tant meravellós que no es diferencia amb res amb un de debò.

»Felicitem aquest dos ex-deixebles per la seva enginyeria.»

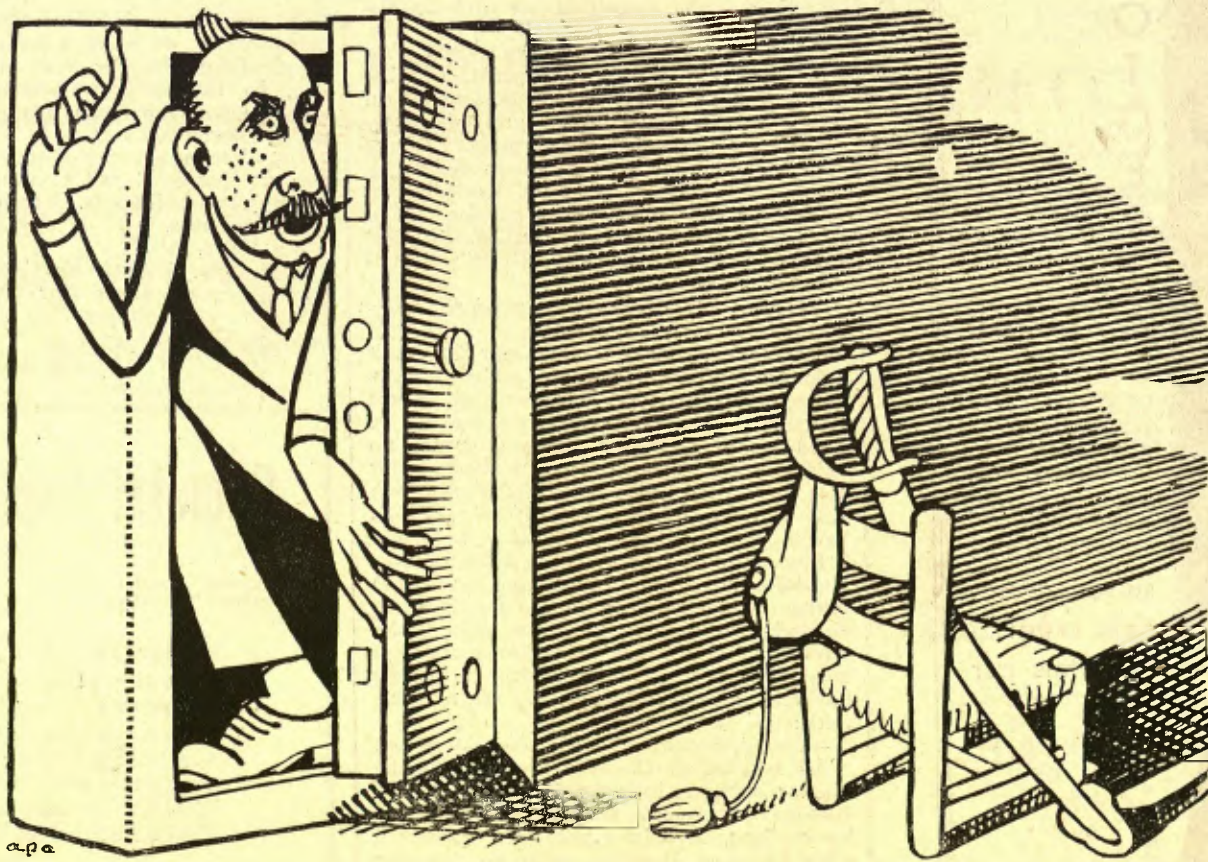
Els gossos del Dr. Soler Dopff

L'esmentat senyor, aquest estiu, va començar a un hotel d'una població de la província de Girona, i encarregà dinar per ell, senyora, fills i xofer. Però vetaci que quan ja s'anaven a començar de menjar l'arròs, l'administrador de l'hotel s'adonà que el doctor Soler Dopff portava dos magnífics gossos de caça que ja havien pres el menjador per camp d'operacions, i es cregué en el deure d'advertir-ho:

—Ah, no! De cap de les maneres! A tots els hotels del món...

—Com!—contestà enèrgic l'interpellat— Els meus gossos menjant ossos i a fora el carrer? No, els meus gossos mengen al nostre costat, a casa i a tot arreu.

Però el doctor Soler Dopff s'estima tant els seus gossos que no va poder consentir que els traguessin del menjador, va agafar el barret i se'n anà en busca d'un hotel on el deixessin dinar en l'agradable companyia de les seves estimades bestioles.

LA "SANJURJADA"

El Sr. Ventosa.—Ja ho deia jo!...

Documental

El dia 15 d'agost es repartiren a l'església parroquial de Sitges uns fulls que es publicaven sota el títol *Verdad y Libertad*, impresos per L. Vilamala, València, 246, Barcelona, corresponents al núm. 26 de 'a sèrie III i on es tracta així de l'amor lliure:

«Amor libre quiere decir que un hombre joven o viejo está hoy con una mujer y mañana ese mismo hombre, joven o viejo, se las entiende con otra mujer, y pasado mañana ese mismísimo hombre se enreda con otra mujer, y así

Pasó un día y otro día
un mes y otro mes pasó,
y el que dijo que volvía
no volvió.

Es decir, ese hombre, joven o viejo, que anduvo de juerga con todas esas mujeres no volvió a preguntar por las madres ni por los hijos. Y esas mujeres, al verse abandonadas y deshonradas, procurarán también desentenderse de las infelices criaturas para estar más... libres. Y de toda esta manada, saldrá otra manada de niños y niñas sin padre ni madre ni perito que les ladre, como ha sucedido en Rusia.—Y en España, quienes son los partidarios del amor libre? Hasta ahora, que yo sepa, son partidarios del amor libre los perros y las perras, los burros y las burras, los zorros y las zorras (¿cómo no?) y otros animales tan racionales como éstos. Y... el amor libre, es decir, la golfería a todo pasto, dicen los nuevos reñidores, que es una de las bases principales para el engrandecimiento de España, y yo os digo, y vosotros lo entenderéis perfectamente, que con el amor libre bajaré de precio la carne humana, pero la peseta... bajará también. Padres y madres sólo os pido un favor, y es: que penseis en vuestros hijos, y sobre todo, en vuestras hijas.»

Francament, ara comencem a ténier per l'espíritualitat, tan esbombada, de Sitges. Amb aquests documents i aquells senyorassos que parlen el més analfabet dels dialectes castellans, no quedarà pedra sobre pedra del Cau Ferrat.

Més política que administració

Durant la dictadura foren nomenats administradors del Santuari de la Mare de Déu del Vinyet, de Sitges, l'occitanista Josep Carbonell, conegut pel *Pepet Tribulations*, i l'americano retirat Joan Arias, que té per mal nom *Safareitjada*.

Cuitem a dir que l'esperit de l'occitanisme venç de seguida el de l'americano retirat i que el vestit de paperina que cobria la Verge romànica anà a parar a l'armari mentre es reparava la imatge sota l'expertia direcció de mossèn Trens, el qual, sigui dit de passada, a més d'entendre molt en arqueologia i iconografia, és el mantenedor del prestigi de la millor xocolata del món i de les coques de Vilafranca. Altrament, l'occitanista encarregà una pintura a l'Obiols i un projecte de reforma total de la façana del Santuari a l'arquitecte, dibuixant i crític Josep Maria Ràfols, i portà a terme una sèrie de millores que li han valgut el títol de Pontífex dels Administradors.

Heus ací, però, que l'Ajuntament de Sitges, que controla l'administració del Santuari, per ésser aquest propietat del Municipi, destituï fulminantment els administradors Carbonell i Arias, precisament el dia de la festa d'enguany, la qual s'escau sempre el 5 d'agost, sota pretext de desaires rebuts i de comptes poc clars.

Amb tot, ningú no es vol creure, per exemple, que les senyores dels administradors es posessin les joies de la Mare de Déu ni que s'emportessin a casa els mocadors dels centims, després de passar la bacina. Sembla que la causa de la degradació pública és, realment, la manca de política. La majoria consistorial esquerrana s'ha sentit ofesa perquè no l'han invitat a les festes.

—Però si no van a missa!—replicaven els senyors Carbonell i Arias, en actitud de defensa.

—Bé, bé—responia el vicari, més viu que la tinya—, però hi deleguen la representació en les mullers i les filles, encarregades de mantenir l'equilibri davant els elements de dreta de la colònia d'estiu, que fan gran consum de perfumeria a casa l'alcalde i de conserves a casa el segon tinent!

Trenta anys enrera

Sembla provat que la Humanitat, de Jesucrist ençà, ha viscut molts anys — a la ratlla de 1.800 — sense descobrir aquesta cosa que ara en diem l'estiu. L'estiu, per definició, és una certa manera de passar

—I el senyor Vilalta, encara no ha arribat?

—El senyor Vilalta — responia greument el capità del yacht — ens espera a Calella. Hi ha anat en tren.

Una mica més enllà, al *Monte Calvario* d'Arenys, diu que la Raquel Meller es banyava amb xampany...

Mentrestant, el poeta Maragall escrivia les *Vistes al mar*.

La facècia estiuenca que, segons les notícies més recents, ha anat considerablement de baixa, havia tingut moments d'una esplendor particular. A Puigcerdà (aleshores, els que anaven a Puigcerdà tenien un xic l'aire dels que se n'anaven a l'altre món), a Puigcerdà, deiem, l'Antoni Roses (a) el Xato, havia descobert un sistema per a fer cantar els galls, per intempestiva que fos l'hora. El truc consistia amb un cert moviment de braços i uns certs cops a les anques. Tot els galliners de Puigcerdà havien presenciat l'experiment. El Xato feia el seu fet, i els galls cantaven. Els de més a la vora, responien; els de més enllà, també. Una nit, va despertar els pollastres cerdans a la una. A les dues, ja cantaven els de Vich.

A Canet, ja a l'any 1807, els esplais estiuencs tenien més malícia. Es d'aquella època una auca de la guerra de Cuba, escrita, evidentment, en mànigues de camisa:

Para que te hagas cargo
esto es Cuba, sin embargo.

¿Queréis española Cuba?
y todos responden: ¡viva!

Y hasta nos queman la caña.
Nada, nada: ¡viva España!

Este feo que aquí ves
Máximo Gómez es.

Les coses anaven així.

Plaers familiars

l'estiu especialment cara a la gent de les ciutats. Actualment, els fills dels mostres amics casats, per tendres que siguin, tenen una idea molt clara de l'estiu, de les seves gràcies i dels seus inconvenients. No anaven pas així les coses a començaments de segle. I no perquè els nostres amics no tinguessin fill, sinó perquè aleshores l'estiu, que ara és mundà, popular i democràtic, no era ben bé mundà, ni popular, ni democràtic i gairebé direm que no era ni estiu.

El senyor de Barcelona passava l'hivern a una casa del carrer Ample i, en arribar la calor, considerava que l'hora d'admirar la Naturalesa era arribada. Aleshores, agafava la barba, l'esposa i els fills i es traslladava a la torre de Sarrià, de Sant Gervasi, de Les Corts i fins dels Josepets. Els més arriscats descobrien l'estiu de muntanya i s'enfilaven heroicament a Vallvidrera. Els façons pujaven plens de maletes i de personal. Des d'allà dalt, unes senyores amb bates blanques i uns senyors amb gorra de plat, contemplaven una Barcelona sense Eixample que es torrava sota el sol.

Als barris populars, els que avui dia votarien l'Esquerra sortien per les voreres i les finestres i es menjaven uns síndries monumentals. De bato en bato, es parlava del temps, i, de tant en tant, un guàrdia municipal de sàinet de l'Emili Vilanova relliscava amb una pala de síndria i anava a parar de bigotis al mig de l'empedrat.

A la Barceloneta, però, ja hi havia els banys. «El Tritó» era l'establiment del popular; «La Sirena» i «La Deliciosa», tot plegat amb un tuf de sardina fregida que girava la cara. Als «Oriental», s'hi banyaven les famílies, que hi anaven amb factó. Sant Sebastià ja tenia un aire mundà i pecaminós que no li han pogut treure mai més del damunt. Als banys de Sant Miquel hi anaven els capellans i la Junta de Dames. Els matins dels dies clars, la platja era plena de coronetes i de senyores devotes, que fugien del sol com del mateix dimoni.

El Club de Regates ja funcionava. Hi havia un esportiu famós, el senyor Vilalta, el que va fundar el Lyon d'Or, i més tard el Refectorium. El senyor Vilalta tenia un yacht que es deia Nitellis, que era la passió de la seva vida. Cada quinze dies, l'obsequiós yachtman convidava els amics a fer una excursió per mar. Es tractava, per exemple, d'anar a Calella. A l'hora convinguda arribaven els invitats. Tots els invitats. No mancava mai un ingenu que preguntés:

Aquell fanàtic de la navegació, pobret, es marejava.

L'estiu a fora tenia un aire medicinal i excursionista. Els senyors anaven a pendre

Les «senyorasses» a la platja

les aigües a La Puda, a Caldes, a Montcada. Els balnearis eren plens de capellans i de catalanistes que llegien uns números de *La Veu* endarrerits de quatre dies. Perquè l'estiu, barrejat amb l'excursionisme, proporcionava resultats d'un catalanisme delirant. Al caure la tarda, els fills d'aquells senyors de barba negra i de gorra japonesa tornaven de la muntanya cantant *Els Segadors*. Als voltants del Montseny podien veure encara aquelles torres d'arquitectura catalanista, plenes de Sants Jocs matant el drac i de Verges de Montserrat que seuen damunt de quatre versos del Viro'at.

Excursionisme i catalanisme... El doctor Robert i En Cèsar August Torres varen descobrir Camprodon i uns pàgesos que duïen unes barretines flamejants. Quant, uns anys més tard, En Cambó va poder convèncer el doctor Robert, la meitat de la feina ja li havien fet aquelles temporades sanes i patriòtiques a la vora del Pirineu. El doctor Robert, que havia representat *Flor de un día* o *espinas de una flor* al teatre estiuenc de Camprodon, ingressava a la política pel camí honrat de l'excursionisme.

Sembla que fou a Montcada on es va inaugurar l'estiu espectacular. Hon parla d'unes batalles de flors sensacionals i d'una certa manera de dir: «Jo estiujo a Montcada» que constituïa un títol de distinció indiscutible.

A l'ombra de Montcada va néixer l'estiu brillantíssim de Sardanyola. Era l'època escandalosa del triomf del gramòfon. Entre les famílies existien uns odis mortals per culpa de si el meu gramòfon tocava a Sardanyola, En Josep Maria Roviralta va organitzar un concurs de gramòfons. N'hi participaren trenta. Peça única, el *Tápame, tápame*. Jurat qualificador, l'Enric Granados i En Malats.

Després del veredict, les passions continuaven més enceses que mai.

L'èxit de Caldetes no va venir fins molt més tard. Els senyors que sabien francès deien, però, que Caldetes era el nostre Deauville. El Casino Colon encara era de fusta i el Passeig dels Anglesos encara no existia. Les elegàncies tenien de passejar pels carrers del Callao, de La Paz o de San José i, quan volien descobrir món, s'arribaven fins els Pins, el Túnel o la Mina. Fou a Caldetes on es varen ballar, ara fa vint-i-dos anys, els últims llancers. I fou també a Caldetes on es va inventar la moda de parlar en castellà. Fa molts anys, molts anys, que al Casino Colon una senyoreta que jugava al burro (el bridge encara no havia traspassat el Pirineu) va dir a grans crits:

Mamá, mamá; Juanita tiene la gropa. Als senyors de Caldetes correspon també l'honor d'haver inventat l'estiu galant. L'època corresponia amb la de l'Eden de les cortines, la dels valsos d'En Tàret i d'En Domènec Mombur, quan En Salvador Andreu, més conegut pel *Pastilles*, era l'as de la dansa. Doncs bé; la fama vol que els senyors de Caldetes, un cop tenien les famílies al llit, fessin pujar de Barcelona unes dones pintades i escandaloses...

Es pot dir que l'automòbil ha mort l'estabilitat, la tranquil·litat, l'honestat i la sèrietat de l'estiu. Quan una família feia els paquets i abandonava Barcelona era per a no tornar-hi fins al cap de tres mesos.

El bany de la nena

Cap senyor que tingués per setembre s'hauria deixat veure, de juliol a setembre, pel carrer de *Fernando*. Per això, les escapadilles que, en circumstàncies excepcionals, feien els homes a Barcelona agafaven fàcilment un aire escandalós.

Un dissabte del mes d'agost, a la tarda, varen trobar-se al vell Continental cinc senyors respectabilíssims. Varen començar a beure, a beure.

I a beure.

El dilluns al matí, els cinc senyors respectabilíssims i altres cinc senyors que no coneixien, varen despertar-se al moll de l'estació de Vich.

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

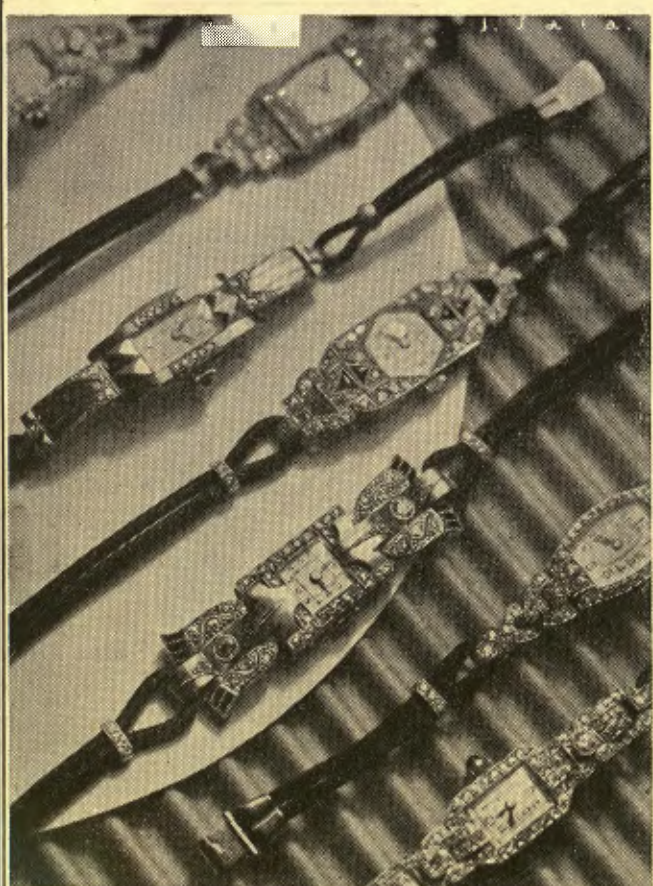
Correu: Apartat 190
Tel.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 239

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcobion (Corunya); OXIGEN 99%, DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES i FERRO SILICI; SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

RELOJOTGERIA

El millor en mecanisme de fabricació suïsa en models creats i executats per

J. ROCA

JOIER

Rambla del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

L'ORDRE PÚBLIC A CATALUNYA

Reflexions d'un ex-manifestant

La implantació de serveis de policia i d'ordre públic genuïnament catalans, segons l'Estatut, repercutirà d'una manera ben estranya dins l'ànima de tots aquells que, com l'autor d'aquest article, foren sempre fervents catalanistes, i s'acostumaren a veure en el policia, en l'agent, un enemic i una nosa.

—Com?—es diran—. Es possible que el nostre cor s'entendrei a la vista d'un guàrdia? Que ens omplim d'una sensació confortable de ropòs, guaitant la força del seu

Però que desaparegui d'entre nosaltres—això sí—, tot aquest caos violat d'uniformes sense mesura. Tenim civils, guàrdies de seguretat, guàrdies d'assalt, mossos d'esquadra, urbans, agents gairebé vestits de paisà, que responen al nom de «matalassers», etc. Els uns porten només una mangala de fusta; d'altres van armats fins les dents; d'altres, entremig. Uns van tots sols; d'altres en parelles; d'altres de tres en tres; de quatre en quatre; de cinc en cinc. Ara en veieu de cavall; ara de peu; ara dalt

POR ESOS MUJOS.—Escena de caza en los confines de Europa.

Caricatura de «La Publicidad», del 17 de gener de 1919

aspecte i l'eficàcia de l'armament que l'acompanya i li dona prestigi, l'arrodoneix? Aplaudirem les seves evolucions contra els enemics de Catalunya? Oh dolça i nova sensació de sentir-se amo, i de sentir-se bé a casa! Si les revolucions no es fessin per això, quin sentit comú tindrien?

Tots—tret de quatre folls i tocaboires—vam tastar una espècie d'estrena d'aquestes emocions, amb l'esdeveniment de la República: veiem, amb orgull, passar pel nostre costat les forces al servei de l'ordre—el nostre ordre—i pensàvem: «Aquells governamentals poca-penes del règim anterior tenien una sort que no se la mereixien! Ve de gust poder-te posar del cantó de l'autoritat constituïda!» I això ens els feia dolentment odiosos, i els volíem mal de totes les temporades que havíem viscut a la intemperie ciutadana, lluny de les comoditats afirmatives.

Però allò era un preludi de l'alegria que el bon català sentirà que se li esmuny per l'ànima el dia de demà, contemplant les forces de l'ordre de Catalunya, ben catalanes, col·laborant a la construcció del nostre místic edifici nacional.

Companyia General de Tramvies

Venent el 1.º de setembre proper el cupó núm. 37 de les Obligacions al 5 % d'aquesta Companyia, es posa a coneixement dels senyors tenedors que el pagament de l'esmentat cupó restarà obert des de l'al·ludid dia, a raó de dotze pessetes cinquanta cèntims, deduint pessetes 1'8083 per als impostos del Tresor, en les següents cases de Banca: S. A. Arnús-Garí, Banca Arnús, S. A., i Crèdit Lyonnais.

Barcelona, 16 d'agost de 1932.

El Director,
ALFRED ARRUGA

Companyia General de Tramvies

Venent el 1.º de setembre proper el cupó núm. 21 de les Obligacions al 6 % d'aquesta Companyia, s'assabenta als senyors tenedors que el pagament de l'esmentat cupó restarà obert des de l'al·ludid dia, a raó de quinze pessetes, deduint pessetes 2'0013 per als impostos del Tresor, en les següents cases de Banca: S. A. Arnús-Garí, Banca Marsans, S. A., Banca Arnús, S. A., i Crèdit Lyonnais.

Barcelona, 16 d'agost de 1932.

El Director,
ALFRED ARRUGA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Nord d'Espanya

Sol·liciti opuscles explicatius

Mirant a fora

Desarmant que és un gust

Fa poc han tingut lloc les imposants maniobres marítimes de l'esquadra italiana. El Duce mateix havia d'inaugurar-les. Hi ha assistit Victor Manuel, voltat de totes les autoritats; el rei passà en revista cent trenta quatre vaixells d'alta mar. L'hydroavió gegant Guidoni, escortat de les esquadretes de bombardeig, ha pres part al festival.

Per si això no fos prou significatiu, Mussolini mateix ha escrit coses així, no ja gaire, a Il Popolo d'Italia:

«Només la guerra pot posar enterament en valor l'energia humana, imprimint el segell de la noblesa sobre els pobles que tenen el coratge d'afrontar-la.»

«El feixisme no creu en la possibilitat o en l'utilitat de la pau perpètua.»

Tothom s'ho pensava, però calia que el propi Mussolini ho digués ben explícitament.

Demanda de confidents

Alguns diaris hitlerians del sud d'Alemanya han publicat aquest anunci:

«ALTO! ALTO!

Abans que, convençut de la veritat de la idea nacional-socialista, abandoneu el partit en què heu militat fins ara, reflexioneu! Potser podeu servir millor l'ideal nacional-socialista

RESTANT AFILIAT A AQUEIX PARTIT

i informant-nos regularment sobre la seva activitat i les seves intencions.

Que cada lector sigui un agent del nostre servei d'informacions!

El vostre anonimat és garantit pel secret professional.

El vostre treball serà tingut tan en compte com els sacrificis de cada camarada del partit o de les tropes d'assalt.

Trameteu regularment els vostres informes a la nostra redacció.»

Qüestió de gustos

En una platja de la Riviera, el famós pintor Kees Van Dongen, tot fumant la seva pipa, fa tertúlia animada. Es ve a parlar de L'Angelus de Millet, el famós quadre—tan mediocre i tan reproduït—al qual un individu ha donat algunes ganyetades.

—Deu tractar-se d'un boig—diu una senyora del grup.

Aleshores, Van Dongen, deixant escapar un glop de fum entre les seves espesses barbes, només diu:

—Per mi, l'autor del fet és més aviat un veritable aficionat a la pintura.

Podria haver-hi un pitjor

La Comissió de Belles Arts de la ciutat de Boston ha refusat el retrat de l'ex-governador Allen, que havia d'ésser col·locat a la sala d'honor de l'Ajuntament, perquè l'esmentat funcionari hi és representat en una actitud que ha semblat de poca prosopopeia. L'ex-governador Allen diu, en el retrat, les mans a les butxaques.

Hauria estat pitjor, naturalment, haver-lo representat amb les mans a les butxaques dels seus conciudadans.

Massa cobdicia

Coney Island és un parc d'atraccions immenses, freqüentat per seixanta mil persones a la vegada. El film Solitud, presentat en sessió MIRADOR, dona idea del que és el formigueig humà d'aquell indret que ara hem pogut tornar a veure al cinema, però en els reportatges, cremant com un llucet.

El sorprenent no és que s'hi hagi calat foc, sinó que el sinistre s'hagi produït en aquesta època de l'any. Els altres anys, un tros o altre de Coney Island cremava, a fi de temporada, i a la primavera següent hi havia noves atraccions, instal·lades a despesa de les companyies asseguradores.

Però enguany la recaptació és magra i els barraquers de Coney Island han deixat cremar la meitat del parc abans d'hora. Es diu, als Estats Units, que les companyies asseguradores estan molestades per aquesta barroeria i l'any vinent pensen augmentar les primes d'assegurança.

Jerusalem vol estàtues

La premsa de Jerusalem està en plena eferescència. Qüestions polítiques? Res d'això. Religioses? Tampoc. La cosa és més greu: Jerusalem no té monuments.

Conforme als antecedents jueus de la ciutat, complementats per la dominació turca, a Jerusalem no hi ha cap estàtua. Els carrers i les places només serveixen per circular-hi.

Els confreres hierosolimitans demanen que el nou pla d'urbanització segons el mètode europeu — bateig dels carrers, numeració de les cases, etc. — comprengui també l'erecció d'uns quants monuments.

En això dels monuments, tot és començar. Després, ningú no pot dir on acabarà. Pobre Jerusalem, si es troba amb alguna cosa que la plaça de Catalunya.

Visita gratuïta

El professor Marion, el conegut cirurgià de l'hospital Lariboisière de París, autor d'obres clàssiques de la seva especialitat, no pot suportar que persones de posició el trobin fora del despatx i li parlin dels seus mals, fruint així d'una visita gratuïta.

Fa pocs, a les sis de la tarda, l'hora en què més plena va la rue Royale, quan el doctor Marion anava a pujar al seu cotxe, una senyora l'aturà i li contà amb tot luxe de detalls les seves misèries d'ordre renal, per acabar demanant un consell professional en tota forma.

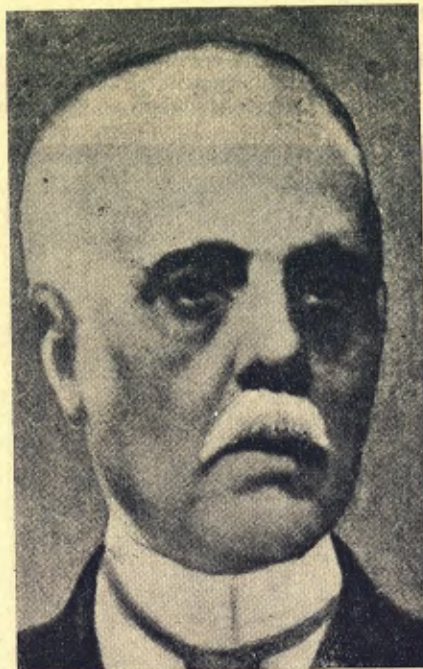
El doctor Marion, després d'escollar-la, digué amb tota serietat:

—Molt bé, ara mateix ho arreglarem. Vol fer el favor de despullar-se?

VIDES PINTORESQUES

Un Borbó tronat

Vuit o deu anys enrera, voltava per Barcelona un home que duia invariablement botes de muntar i, a la mà, allò que els cavallistes en diuen una fusta. Però malgrat aquesta indumentària, no l'havia vist ningú a cavall. Feia llargues estades a l'Ateneu Barcelonès, on era el centre d'una «penya» heterogènia i que no feia pas massa bona espina. Quan algun soci de la casa, sorprès de trobar un home vestit d'aquella manera, preguntava qui era, li responien: —El general Borbó — i, com a detall

El príncep Edgard de Borbó

complementari, l'informador afegia —: Crec que és pretendent al tron d'Albània.

Ja era tota una professió, però d'aquelles que solen mantenir el que l'exerceix simultaneant-la amb una altra que no figura tampoc als anuaris: la de «sablista». El pobre general, a canvi de prometre alts càrrecs del govern albanès, treia diners a l'Ateneu. De vegades els tornava, amb una propina esplèndida, però després demanava una quantitat més alta que la suma del manlleu anterior i la propina que el premiava. Era tan gran senyor, que no podia pagar l'enllustrabotes de mà a mà: deixava anar una pesseta a terra, i l'altre que la collís. Devia ésser aquesta la prova més fea de la seva sang principesca.

Es deia que era fill natural de Francesc Josep d'Àustria i de la princesa Alicia de Borbó-Parma, a la qual el vell emperador austríac proporcionà després un marit, l'arxiduc Ferran IV d'Habsburg, gran duc de Toscana. Naturalment, al Gottho no es pot trobar cap rastre d'aquest origen, però no mancava qui, afegint-li unes patilles amb la imaginació, trobés una semblança entre el suposat pare i el que se'n deia fill.

Tot d'una, deixant un rastre de deutes, va desaparèixer. I ara l'hem tornat a trobar, a la crònica negra dels diaris. El príncep Edgard de Borbó Parma ha mort a París, en un hotel sòrdid, assassinat per una amant que el mantenia amb la venda de potingues de tocador que ella mateixa elaborava.

Un Borbó que mor en aquestes condicions, i ha vivotejat en les que ja es poden suposar, és un tema pels diaris, sobretot a l'estiu, època d'aparició de la «serpent de mar».

Si se l'havia de creure, aquest Borbó havia nascut — dels pares ja esmentats — al castell de Runkelstein, el 19 de novembre de 1870. (Actualment, Runkelstein, situat a l'Alt Adige, pertany a Itàlia i s'anomena Castel Roncolo.) Però aquell any el castell era en ruïnes i deshabitat. Fins deu anys després no l'adquirí i restaurà l'arxiduc Joan Salvador, que portant el nom de Joan Orth havia de morir misteriosament a l'Àfrica del Sud.

Segons explicava el príncep Edgard, el seu pare el féu ingressar a l'Escola de Marina, d'on sortí oficial, i en la seva joventut residí a Àustria i Espanya. A París s'enamorà d'una americana casada amb un francès, filla d'un agregat militar de l'ambaixada nordamericana a París. L'emperador, disgustat per aquest casament amb una protestant divorciada, trenca tota relació

amb ell. L'americana s'arruinà, però ell, cavallerós, s'hi casà i en tingué fills.

El que és cert, és que a la cambra del crim s'ha trobat una carta del mort a un fill seu resident a Amèrica, indicant-li el destí que havien de tenir unes joies amb l'àguila bicéfala i la corona imperial austríaca, que també han estat trobades.

Era doncs, realment, un príncep austríac? En 1910 estigué a Viena pocs dies, perquè la policia no veia amb bons ulls que es digués parent de l'emperador. En 1913 se'l troba a Trieste i a Fiume, fent-se passar tan aviat per coronel nordamericà, com per general turc i sempre pretenent el tron d'Albània, sostingut per un grup de financers americans i per la casa imperial austríaca.

Un any més tard es fa passar per general de l'exèrcit de Mackensen, i en 1915, a Atenes, per coronel espanyol. Aquest mateix any és detingut a Itàlia, suspecte d'espionatge. La intervenció de la cort espanyola li estalvia un càstig més gros que el de la simple expulsió que li fou aplicat.

Això faria creure que es tractava realment d'un Borbó. Sembla que hi ha tants Borbons i Borbonets escampats pertot, rics i pobres, que als genealogistes més experts els roda el cap. Encara que els documents que ara usava el daven com a fill d'un desconegut i d'Alicia de Borbó, i no són falsificats, la legació austríaca ha desmentit que fos Borbó ni de lluny ni de prop i un periodista italià recorda que l'any 1917 fou condemnat, a Itàlia, sota el nom de Lorioli i no sota el de Borbó. La legació albanesa, per la seva banda, ha declarat que no el coneixia com a pretendent al tron d'Albània. Però sembla cert que en 1915, quan fou detingut per espia, cobrava de Viena i d'uns nordamericans que es devien creure posar diners a guany, a rescabalar-se'n després amb la hisenda albanesa.

Signi el que sigui, anava deixant pertot el seu obligat rastre de «sablassos» i de somnis de grandeses. Com que, posat a heretar, un «sablista» no té aturador, la seva dona, morta fa tres anys, li havia deixat onze milions, que no podia hebre mancat de diners per pagar els drets de successió, i en 1936 havia d'entrar en possessió del castell de Runkelstein, actualment en mans del govern italià.

Tot esperant-ho, vivia a París estatjat a casa d'algué que s'havia compadit d'ell, i l'aragonesa que l'ha mort l'ajudava a mantenir-se. Se'l veia a tots dos en un cafè prop del Théâtre Français. Ell encara duia botes de muntar i cravache, i es veu que encara desvetllava passions, si ha estat la gelosia el motiu de l'assassinat. Es parla també d'una història d'espionatge. Se'l creu complicat amb la «sanjurjada». Tot el que es vulgui, d'aquest vulgar estafa empeltat de somiatruïtes. Perquè fa l'efecte que ell mateix havia arribat a creure's el que volia fer creure als altres.

Un dia, un amic seu el veié tot preocupat: li havien ofert no menys que quatre trons balcànics i no sabia per quin decidir-se.

R. M.

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Juventut en la vellesa

Naturalment, l'home arriba a la senectut, i en aquest període de la vida és quan l'organisme va perdent les seves forces, per falta d'assimilació.

Si s'aconsegueix combatre en un vell la postració nerviosa, donar energia al seu cor i restablir les seves forces, tindrem un home jove.

Els metges han comprovat que l'acció de la Kola aïllada produeix no més una excitació; cal associar-li, com ho està en l'energic reconstituent FOSFO-GLICO-KOLA DOME-NECH, el glicerofosfat de calç, producte que per la seva acció regeneradora corregeix el defecte de la Kola i augmenta el seu poder reconstituent en altíssim grau.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI ■ Màxima rapidesa
Màxima qualitat

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

PASTA
NIX

EL CINEMA

LA PROXIMA TEMPORADA

Films que veurem

D'aquí un mes ja haurà començat la nova temporada de cinema. Ja és temps doncs que, seguint les nostres habituds en arribar aquesta data, avancem als nostres lectors una llista de títols dels films que veurem durant la pròxima temporada. No pas una llista molt completa, cosa que seria per nosaltres extremament fàcil, ja que es limitaria a un simple treball de copista, sinó una

aquests dominis els americans. Sembla que es tracta d'un gènere genuïnament vienès dins el qual la gent d'Europa és capaç d'inventar alguna cosa força escaient.

De les cinc operetes donarem només un títol: *El Congrés dansa*, que va precedir ja a hores d'ara d'una certa fama com a una opereta extraordinàriament reeixida. De les cinc altres produccions creiem obligat senyar-

De «L'Atlantida» de Pabst

llista com més cunyida sigui possible dins un criteri de selecció.

No es tracta de fer profecies ni de llançar pronostics, sinó d'apuntar aquells títols que ofereixen prou garanties per poder-ne esperar alguna cosa de bo. Prestigi dels directors, informacions desllogades de tota preocupació comercial, i també notícies i ecos recollits a través de la premsa de fora a l'entorn de les bones escenes, heus ací dades convergents a la llum de les quals anem a confeir una llista de títols.

Després de tot, el desprestigi de què el cinema gaudeix davant de molta gent té per causa que aquesta gent va al cinema a l'atzar, conducta que ningú no aprovaria tractant-se de lectures, concerts o teatres. Ací, com a tot arreu, hi ha classes i noms i cal refiar-se dels noms competents a fi de recollir el mínim de desilusions. Heus ací doncs uns quants títols.

Per començar tindrem un film de King Vidor, *Champ*, on reveurem el gran petit actor Jackie Cooper. Tot fa preveure un film de gran categoria. Un gran esdeveniment també promet ésser-ho *Noies d'uniforme* de Leontine Sagan. A remarcar que es tracta d'un film pensat i realitzat per una dona i del qual es pot dir a tall d'elogi que ha tingut la rara virtut de commoure l'opinió pública i promoure un corrent de comentaris que excedeixen de molt els límits de la crítica de cinema. Nosaltres des d'aquí hem estat els primers de parlar-ne a Barcelona i és molt probable que aquest film faci l'objecte d'una sessió especial organitzada per MIRADOR.

Dins la producció europea cal assenyalar també *L'Atlantida*, la nova versió de la novel·la de Benoit, rodada suara per Pabst. Es tracta d'un film de grans dimensions, portat a cap per la Nero Films, la marca que ahir ens oferia *M*, l'esplèndid film de Fritz Lang. D'aquest director enguany no tindrem res; en canvi, veurem dos films d'E. A. Dupont, *Titànic* i *La tragèdia del far* (*Tenebres*), dos drames a base d'emocions d'alta tensió. El cèlebre autor de *Variété* les ha fetes per compte de la Bip.

La Ufa presenta deu produccions de les quals cinc són operetes, circumstància que no cal comentar, però que diu molt sobre el moment actual del cinema alemany. Val a dir que des del punt de vista comercial els alemanys han aconseguit desbancar en

lar, *Emili i els detectius*, film que ha cridat força l'atenció per la circumstància d'ésser interpretat exclusivament per infants. Diguem també que d'aquestes deu produccions, vuit seran presentades aquí en versió francesa, una altra dada a recollir fortament simptomàtica de les tendències dels productors alemanys. Per fi, hi ha tres films interpretats per Katha de Nagy. Alguns dels nostres lectors potser recordaran que vàrem assenyalar la aptitud d'aquesta xamosa noia quan l'estrena aquí, ja fa tres anys, d'*Els fugitius*. No l'havíem tornada a veure mai més. Es doncs amb satisfacció que llegim ara el seu nom en un lloc tan preminent de les llistes de la Ufa.

Tornarem sobre la producció europea més endavant, ja que per avui les dades són encara molt incompletes. Anem per la producció americana.

Tres Clarence Brown, *Emma*, *Anima lliure* i *Amor en venda*. Films ens diuen d'inspiració molt arriscada, temes difícils. Brown ha abandonat aquest any Greta Garbo, la qual ha passat a mans de Georges Fitzmaurice en el drama d'espionatge *Mata Hari* i de Robert Z. Leonard en *Susan Lennox*. Ens diuen que *Grand Hôtel* no s'estrenarà pas aquesta temporada; així doncs, no hi ha sinó dos films de Greta Garbo.

Encara que no molt amics de classificar els films pels noms dels artistes, per amor a la claredat, diguem, ara que hem citat Greta Garbo, que els films de Marlene Dietrich per la nova temporada són també dos, els dos, per què dir-ho! de Sternberg, *L'express de Xangai* i *La Venus rossa*.

No hi haurà Chaplin ni Harold Lloyd. Dins el cinema còmic no s'anuncia sinó un Buster Keaton, *Carrers de Nova York*, que promet ésser cosa bona de debò.

W. S. Van Dyke anuncia fins a quatre produccions. Res de particular, sembla. Naturalment que diem això tot pensant en *Ombres blanques*. Per l'aspecte comercial en el sentit que cal veure-hi un gran èxit de públic, podem esmentar *Tarzan*, transcripció de la novel·la fuletesca tan coneguda aquí com a tot arreu.

Harry Beaumont, que tant contribuï a llançar Joan Crawford, torna a dirigir-la en *Salvada*. També Adolphe Menjou ha estat dirigit per ell en *L'etern Don Juan*.

Hi haurà un Douglas amb el títol ben suggestiu de *La volta al món en vuitanta minuts*, i dos films de Glòria Swanson, *Indiscreta* i *La reina Kelly*, aquest darrer dirigit per Eric von Stroheim.

Podem esperar confiants — les fotografies que tenim a la vista signifiquen totes elles una gran intel·ligència — *El Dr. Arrowsmith*, de John Ford; i diem també el mateix d'*El terror de la xurma*, film de Howard Hawks, que els nostres lectors assabentats esperen amb el títol de *Scarface*, film que vol sobrepassar tots els films de *gangsters* produïts fins ara.

En el número vinent completarem aquesta informació. De moment ja podem dir que l'aspecte de la nova temporada ens recomana optimisme. Les llistes de les cases fan goig de debò; donen a entendre un esforç formidable per a salvar la situació, contra tantes circumstàncies que la fan difícil avui pel que fa al cinema.

J. PALAU

PANORAMA

Un balanç

Georges Altman, crític inconformista, les opinions del qual hem retret més d'una vegada, ha començat a fer, des de les pàgines de *Monde*, el seu balanç de la temporada passada.

«Molts films. Els studios francesos treballen de ferm, malgrat la crisi... Agafeu una obra de teatre, ben calenta, ben cuita (*Marius, Fanny*), gireu i remeneu, bateu i serviu: èxit. Agafeu un vell vodevil ben gastat, fregueu, feu lluent, unteu els vells ressorts: un bon film per al gran públic.

Agafeu una dona ben bonica: Greta, Joan, Dorothy, Medge, Emmy, etc. (compte amb les noves estrelles), estireu-la sobre un divan, tombeu-la sota la besada del mascle, feu-la jeure, ballar, cargolar-se, plorar, riure i maquillar-se, *sex appeal*: film de luxe.

Agafeu un revòlver, dos revòlvers, un bandit, dos bandits, etc.: film ple de moviment.

Agafeu Chiappe, o la seva senyora, entre policies, o Herriot parlant de la seva França, o Boncour-Deroulède: una vivent actualitat.

Després de passar en revista la producció francesa, de la qual només salva el film de René Clair, acaba:

«Així, per diverses raons, els únics films de valor d'aquesta temporada han arribat d'Alemanya. Sembla que només hem conegut els millors, i que, segons diuen, la producció berlinesa corrent no té res a envejar a la nostra. Potser sí. Però vull remarcar que adhuc en films mitjans, corrents, com *El Congrés dansa*, *Rasputin*, o, d'un nivell millor, *Sobre l'emperadriu de Berlín*, *Pichler banquer*, hi ha alguns moments de cinema que no hi són en la producció que se'n dona ací; és cert que els alemanys han cercat millor que nosaltres de comprendre les lleis i les possibilitats noves del mot i del so a la pantalla. Com a prova, els nous efectes de *No man's land*, els magnífics silencis i els sorolls delicats de *La llum blava*, algunes imatges de *M*, l'atmosfera sonora, nova del tot, que amara *L'Opéra de quat'sous*, la música d'acompanyament d'*Els germans Karamazoff*...»

Les dues «Atlàntides»

Pabst ha rodat *L'Atlantida*. Però hi ha una *Atlantida* anterior — de 1921 — dins la història del cinema. Una *Atlantida* gens menyspreable que caldrà reveure ara, per a fer una comparança. Cal dir que la direcció de 1921 és interessantíssima: Jacques Feyder (recordo's *El Bes*, film perfecte). La interpretació a càrrec de la Napierkowska (Antinea), i de Angelo (Morhange).

Marcel Carné ha fet a *Pour vous* una comparació detallada de les dues.

Segons aquest escriptor, la versió de 1921 és «mesurada, llarga i regular», «un riu que passa mandrosament, com a disgust, entre les prades», «misteri al·lusi», «emoció a base de tendresa», «sensualitat feixuga». Per contra, la versió de 1932 hi oposa «una impetuositat de tots els instants; una recerca constant del fet dramàtic i pictòric», «una tempestada que es precipita sobre l'obstacle i l'abat», «misteri concret», «una bellesa freda i nua; una mica austera».

Brigitte Helm: l'Antinea somiada. Hi ha, veient aquestes dues taules de comparació, el problema de la fidelitat al novel·lista. Quin dels dos traductors (traduttore: traditore) ha trait més clarament el pensament de Benoit?

Henri Tracol planteja a *Vu* aquesta qüestió. I diu: «Decididament, la comparació no és pas possible. *L'Atlantida* de Pabst i la de Feyder estan situades en dos plans diferents. Direm, però, que Feyder està infinitament més a prop de Benoit que Pabst; car ha fet un film d'ordre narratiu, episòdic, anecdòtic.

En canvi alguns detalls de l'escenografia i de la interpretació ens fan riure decididament.»

La parella cèlebre

Stan Laurel i Oliver Hardy són a Europa. No són a Barcelona com un anunci de teatres podria fer suposar, truc ximple i poca-solta que potser haurà agafat algun incaute, tot i la deformació dels noms i la nota de la M. G. M. advertint la superxeria.

Naturalment, han estat assetjats a preguentes. Sobre llur manera de treballar, han dit:

«No preparam mai cap truc per endavant. Improvisem sobre un argument acuradament establert: és una trama sobre la qual les «traballes» cauen com a mosques. No cal cercar el gag, perquè ja ve en el moviment i neix del moviment mateix. Aquest és el secret de la «vida» del cinema.»

Camaleonisme

El nostre crític Josep Palau és enemic de classificar els films per les *vedettes*, i evidentment té raó. Però és el cas que hom sol veure que els mateixos actors fan sempre els mateixos papers. Els directors fabriquen films adequats al caràcter admes pel públic, que ha de tenir tal o tal altra estrella.

Però ara s'anuncien, en el cinema americà, alguns canvis en el caràcter dels papers que han fet cèlebres molts noms.

Norma Shearer assaja un nou gènere en *Smiling through*; Joan Crawford diuen que també canviarà; Jean Harlow ja és més simpàtica en *Red Dust*; Barbara Stanwyck farà un paper xinès en *The bitter tea of general Yen*; Ruth Chatterton farà comèdia.

Mentre Douglas roda *Robinson Crusoe* a les mars del Sud, Mary Pickford vol treballar en papers dramàtics; Elissa Landi serà una dona dominadora en *The sign of the Cross*; Constance Bennett es decanta a la comèdia en *Two against the world*.

LA GLORIA EFÍMERA

Cares oblidades

Probablement el cinema, i en un grau molt més reduït, el periodisme, són les activitats en les quals hom pot arribar a assolir una popularitat més extensa i ressonant, però de menys durada. Noms que un dia feren gloriar milions de cors, en tot el món, al cap d'uns quants anys, molt pocs, només desperten un vague ressò en la memòria d'algun fidel admirador. D'ací vint-i-cinc

donaven i que es deien *Cabiria*, *Espartaco* i *Quo Vadis?*, en els quals excel·lia la musculatura de l'un dia famós Bartolomeo Pagano, «Maciste».

Però a poc a poc les pel·lícules de sèries anaven imposant-se i apareixia un nou astre rutilant: la Pearl White, que assolí la fama amb els *Misteris de Nova York* i *La Màscara de les dents blanques*. I entremig de les «superserials» i de les còmiques de dos rotllos, en les quals despuntaven Roscoe Arbuckle «Fatty», Chaplin i Mabel Normand, substituïda després per Edna Purviance, començaven tímidament les primeres comèdies americanes de la Famous Players, que ens revelaven Marguerite Clark, Wallace Reid, Lila Lea, Mary Pickford i Douglas Fairbanks. Els primers drames de societat de la Vitagraph, les còmiques de la Triangle i la Keystone, l'aparició de les vampiresses, amb Theda Bara, i dels cow-boys, amb l'inoblidable Bill Hart (que ara roman retirat al cim d'una muntanya, envellint en la solitud i l'oblit, igualment que Elmo Lincoln, el primer intèrpret de Tar-

Elliot Dexter

anys únicament algun erudit historiador dels començaments heroics del cinema esmentarà els noms, un dia universalment coneguts, d'un Valentino o d'una Bertini. I no gosó incloure també en aquesta seguretat d'oblit algun dels artistes actuals que més preferències gaudeixen en el món cinematogràfic, perquè és molt dolorós admetre per endavant que els nostres afectes de moment seran també engolits per la voracitat impassible dels anys. Perquè nosaltres admirem a consciència l'art de Greta Garbo, per exemple, creiem que aquest art perdurará, si més no en el record, a través dels segles. Qui ens ho pot assegurar, tanmateix? Només una persona que hagués estat tan clarividient, l'any 1916, per a dir-nos que aquelles poses enterradores de la Borelli, que emplenaven els cinemes, caurien en l'abís del ridícul més absolut i serien renegades adhuc per les noies anèmiques que més s'hi extasiaven, mentre que aquell personatge insignificant que tirava plats de nata a la cara dels policies i s'esbatussava grotescament amb un tal «José» dels bigotis de paraigua, hauria d'assolir una glòria única i, per ara, ben perdurable.

I, no obstant, la lectura d'una simple relació d'estrelles esborrades del cel de la pantalla m'ha tornat als temps de la meua infantesa. Inoblidables tardes dels dijous, en aquell Kursaal de vestíbul emmirallat i pista de patins en el pati lateral! Qui ens tornaria l'apassionament per aquelles sessions denses i plenes d'interès? La cinematografia italiana havia assolit el seu punt dolç, La Menichelli, la Leda Gys, l'Hespèria, la Lyda Borelli, la Itala Almirante Manzini es deixaven morir arrossegant-se per totes les catifes i arrapant-se a tots els marcs de porta. Els galans, fogosos cavallers de calba prematura i panxeta delicada, es deien Gustavo Serena, Alberto Capozzi, A. Collo, Tullio Carminatti, Febo Mari (aquest darrer tenia, de més a més, unes certes pretensions poètiques i es conjuminava uns arguments simbòlics que deixaven petites les tragèdies grandiloqüents de Gabrielle d'Annunzio).

La cinematografia escandinava acabava la seva curta i gloriosa trajectòria, amb aquella famosa marca Nordisk, que topava amb l'inconvenient dels cognoms revessos per a fer-los populars. Hom començava a deixar lloc en els programes als films de sèries americans, i els cinemes populars s'estremien d'emoció amb les gastes trepidants del «Conde Hugo», del qual gairebé mai ningú no arribà a saber que es deia Francis Ford, de la Lucile Love, que era la Grace Cunnard, i del forçut Eddie Polo, que vam arribar a patir, en carns i ossos, a Barcelona. Es clar que les persones de gust trobaven que aquestes diversions populars no podien comparar-se amb els espectacles històrics de guarda-roba, que la Torino i la Cesar Films

Dorothy Dalton

zan), els films dramàtics que universalitzaven el renom de Pauline Frederick i de Dorothy Dalton, i les primeres *flappers* amb Viola Dana i Magde Kennedy; els galans plens de viror i d'optimisme, com Charles Ray i Elliot Dexter i aquell vell rondinaire, mort fa anys, que es deia Theodore Roberts. Anirieu extreient del fons de la memòria, amb relativa exactitud, noms i noms que avui corresponen a éssers desapareguts, morts o fracassats. Qui es recorda de Suzanne Grandais, que assolí un èxit tan gran en aquell film francès *Midinette*? Qui ha fet esment de la mort de William Russell, de Mabel Normand, d'Earle Williams, de Martha Mansfield o de Dustin Farnum? I, tanmateix, el traspàs d'algun d'aquests fou tan tràgic com el de Lyda de Putti, de Barbara La Marr o de Wallace Reid. Però moriren ja lluny de la popularitat.

El cinema parlat ha arconat una pila d'artistes de mèrit, i ningú no ha cregut útil fer-nos saber que Lilian Gish abandonava la pantalla pel teatre o que Raymond Griffith s'ha convertit en escriptor.

Noms oblidats, i més noms encara que ja ens serien completament desconeguts i que corresponen a éssers que un dia ens feren riure o emocionar. Fugacitat de la glòria, força devoradora del cinema que consumeix una llarga teoria de fantasmes sacrificades per a elevar-lo, en un esforç constant i ple de dolorosos entrebancs, a la categoria d'art. Cares oblidades que un dia ompliren de somnis moltes imaginacions i que avui vegeten en la mediocritat d'una vida difícil o entre la corruia lamentable dels «extres».

RAFAEL TASIS i MARCA

ESPECIALITAT
EN LA MIDAJaume I, 11
Telèf. 11655

Saló Catalunya || Capitol Cinema

TEMPORADA DE GRANS REPRESENTACIONS
A PREUS REDUÏTS

||

Del dia 25 al dia 28 del corrent

DESAMPARADO

PER GEORGE BANCROFF

Ballet ruso

PER LOWELL SHERMAN I C. BROOK

Dos films "Paramount"

Preferència. 1'50 pessetes
General 0'75 "

El Código Penal

(en castellà) PER MARIA ALBA,
CARLES VILLARIAS I B. NORTON

EL CIRCO

PER CARLIE CHAPLIN

Dos films "Artistes Associats"

Passeig de Gràcia, 57.-Telèfon 79681

Sessió contínua:

Tarda, de 4 a 8 i mitja i nit, de 10 a 12

Butaca, una pesseta

Noticiari - Reportatges - Documental

VENEDORS DEL MÓN (Documental)

CATIFA MÀGICA ("Fox")

LES ILLES DELS PIRATES (Represa)

Equip sonor R. C. A. Phonophone

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIS

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

EL TEATRE

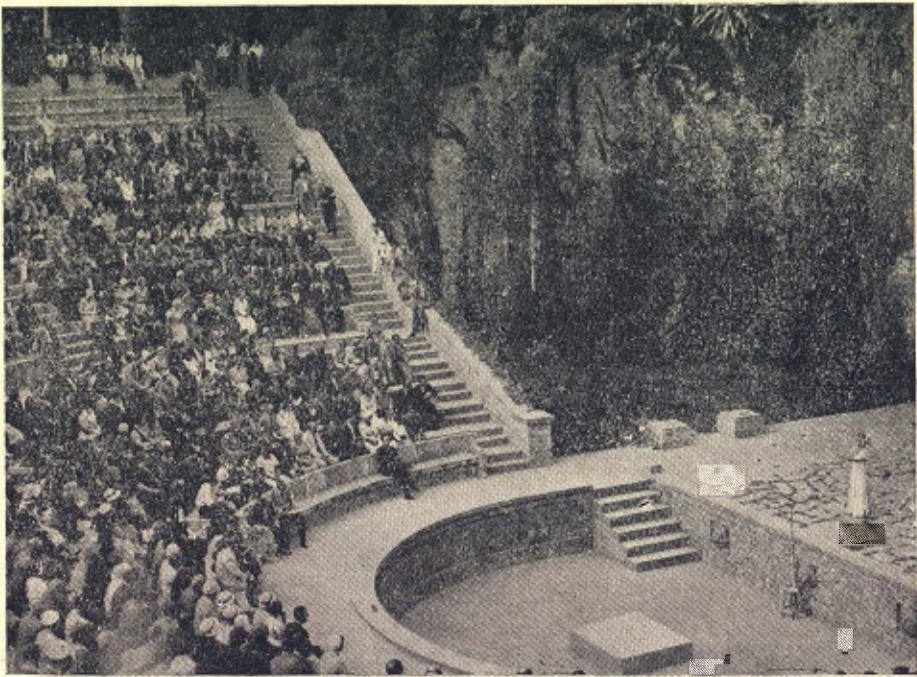
AL TEATRE GREC DE MONTJUIC

Una "Electra" moderna

D'ençà que Hoffmannsthal va escriure la seva *Electra* fins avui, en veritat, han passat moltes coses. Des del naturalisme al simbolisme i del realisme a l'escola del silenci, les idees i les doctrines que s'han succeït han deixat ja bon xic rerassagades les que portaren Hoffmannsthal a manllevar aquesta ingent figura de la tragèdia grega per donar-ne al seu públic una nova versió i en la forma en què la hi donà.

els canvis que comportava la transformació de la posta en escena del que foren creats ençà, dels antics temes tràgics i dramàtics, els quals animà de nova vida i de nou esclat.

Però aquesta nova vida i aquest nou esclat no provenen pas només del fet que Hoffmannsthal posés la seva inspiració en els models clàssics — d'altres hem vist que sota la mateixa inspiració no ens donen

L'«Electra» de Hoffmannsthal al Teatre Grec de Montjuïc

Es bent cert que totes aquelles teories estètico-literàries que defensava ardidament Hoffmannsthal en llibres, revistes i periòdics, queden ja desplaçades del tot en relació a la sensibilitat i les tendències que dominen avui en el món de les arts — potser, si bé ho recerquessim, més per qüestió de forma que no pas d'essència —. Però podem també observar, per altra banda, que la més gran part del que ha produït Hoffmannsthal en la seva activitat de dramaturg, s'aguantava encara amb un aplom i una fermesa que manca del tot a moltes obres que després hem vist sortir amb gran espectec de ditrambes que ens les presentaven com a renovadores de l'art escènic, propulsores del seu progrés i orientadores definitives del camí que ha de portar, però que s'han enfonsat al cap de ben poc temps per no tornar-se'n a parlar mai més sinó com a curiositat o com a document.

Hugo de Hoffmannsthal, nat en 1874, a Viena, dedicat de jove a l'estudi de les belles lletres, quant a teories i doctrines es ressentí un xic de la pesantor metoditzant d'aquestes disciplines en el medi on les estudià. Però potser aquelles ensenyances l'allunyaren de creure's que portava la veritat a la butxaca, inventada d'ell sol o insuflada en el seu esperit per qui sap quina inspiració divina i el privaren d'imaginar-se que era un geni creador de tot de coses que abans d'ell ningú no havia somiat.

Hoffmannsthal dedicà el seu millor temps a estudiar els models clàssics, a analitzar, sospesar i dissecar els millors exemples que ens han donat les èpoques passades i, encisat d'ells, a ells va acudir diverses vegades per a les seves produccions. La seva inspiració dramàtica fou encarrilada molt sovint vers la interpretació, dins el marc que exigia l'evolució dels costums teatrals i amb

altra cosa que xerrameca i guardarroba d'infima qualitat —, sinó que tenen una rel més profunda: el talent poètic del que els feia servir.

Referint-nos a l'obra que és motiu d'aquestes ratlles, tots sabem que si bé *Electra*, Clitemnestra, Orestes, Egist, són tipus immortals, en mans d'un mal autor tenen la mort segura. Hoffmannsthal, però, sabé entendre's en el seu íntim ésser, s'impregnà de llurs passions i llurs sentiments i ens en donà una creació que no és una reconstrucció arqueològica, sinó una interpretació ben viva d'aquell tema etern per una sensibilitat intel·ligent del fi de segle, que en féu una autèntica producció del seu temps.

Per al seu profit, Hoffmannsthal, de cada una de les tres *Electres* clàssiques, en va extraure el que millor li semblà. Suprimí el cor, deixà de banda també diversos personatges, com Pírides que tan bon paper fa en Esquil i, especialment, on Eurípides, que el fa acabar casant-se amb *Electra*. En canvi, conservà la deliciosa Crisotemis de Sòfocles i hi afegí alguns personatges accessoris, com la petita serventa piadosa, que arrodoneixen l'acció, substituïnt, poc o molt, els comentaris del cor. No cal dir que el sentiment religiós que, encara que en dos sentits força diferents domina en Esquil i Eurípides i que gairebé només apunta en Sòfocles, en arribar a Hoffmannsthal ha desaparegut completament.

Tot això són coses que podem ésser considerades de ben diferent manera segons el punt de vista en què hom vulgui veure-les. Tant podem clamar al sacrilegi com podem lloar el desig d'incorporació a l'escena moderna del formidable i atraient personatge que és la filla d'Agamemnon.

Però l'important és el resultat, i no es pot pas dir que l'obtingut per Hoffmannsthal sigui dolent, sinó força al contrari. Com apuntem en començar, els costums, els gustos, les tendències estètiques i sentimentals, del fi de segle fins avui han experimentat un canvi que en altres temps hauria estat qüestió d'un centenar d'anys, i és ben significatiu que una obra informada segons els corrents dominants llavors, avui emocioní i apassioní com ho fa aquesta.

Però parlar de l'*Electra* de Hoffmannsthal ens ha distret un xic massa de parlar de la magnífica creació que en fa Margarida Xirgu, la insuperable tràgica que us fa seguir pas a pas tota l'acció amb l'ànima suspesa de la seva declamació patètica i poderosa. Es fa seu el personatge amb tota la seva intensitat esveradora; tot el seu organisme vibra i es retorça sota la fúria obsessiva de la venjança per llençar-se després, un cop aconseguida aquesta, a l'espaordidora dansa en què cau retuda.

Cal dir que Margarida Xirgu és secundada de manera eficient per tota la seva companyia amb correcta declamació i moviments ben acordats. Josefina Santalària i Eloísa Vigo, en Crisotemis i Clitemnestra, Alfonso Muñoz i Alberto Contreras, en Orestes i Egist, entenen molt bé llurs respectius papers.

Quant al llenguatge d'aquesta traducció, ens sembla que podria ésser una mica més castigat. El text — suposem que deu ésser traduït al castellà per Eduardo Marquina de la traducció que en català féu Joaquim Pena en 1912 — no perdria res amb una revisió un xic atenta.

Per acabar, podem dir que aquesta representació d'*Electra* i la recitació de poesies d'Alcover, Maragall, Verdaguier i Carner amb què Margarida Xirgu ens regalà abans de la representació, han estat la redempció del Teatre Grec de Montjuïc; el primer espectacle digne que ens hi ha estat ofert.

JOAN CORTES

Pérez de Ayala

L'any 1900 es publicava a Madrid una revista setmanal dirigida per Luis Bello: *Europa*. Revista d'un to enlairat i objectiu, d'orientació moderna, i detonant per tant, que topava amb l'ambient d'aquell Madrid, tarat de tipisme, de patriotisme colonial i de deixalles del sub-romanticisme echegarayesc. Era una revista serena, però subversiva per reacció contra de l'ambient.

La revista durà poc temps. El necessari, però, per a assenyalar unes orientacions — que no es seguien — i per a afirmar la solidesa d'uns nous valors intel·lectuals. Anys més tard, surt la revista *España*, producte de la fermentació espiritual provocada per la guerra gran en un sector intel·lectual selecte i de la topada d'aquest amb l'ambient germanòfil madrileny.

La primera té un to objectiu; la segona és orientada en un sentit batallador directe. Predominava, en aquesta, el tema de la crítica aplicada a tots els aspectes de la vida espiritual espanyola. La política, la literatura, el teatre, les arts.

I és en aquestes planes on es revela el crític teatral autèntic, absent de la vida intel·lectual espanyola de Clarín ençà. Ja era hora! La de la crítica no és pas una funció exclusivament d'elogi o de blasme; és una feina d'anàlisi i d'orientació; d'adquirament de valors, i de relligament i relació entre les manifestacions literàries del dia i l'arrel clàssica, destriant-ne el que hi ha de permanent i el que hi ha de balder.

Abans de Pérez de Ayala, en la crítica teatral regna el confusionisme més agut; de les planes de les revistes que haurien d'ésser orientadores, se n'han apoderat els ressenyaires interessats, que segueixen com a norma crítica l'elogi desmesurat i sistemàtic.

En l'horitzó de la crítica es dibuixa una doble finalitat: la de fer-la servir d'esquer per a assolir un prestigi i aprofitar aquest per a tenir, més endavant, facilitats per a estrenar.

En aquestes condicions, el ressenyaire, en pla d'especulador, acata els prestigis consagrats i els aireja tant com li és possible, per tal d'aconseguir el seu ajut precíus. Tota la resta és judicada de cara al públic.

Allò que aquest aplaudeix com a bo, és allò que el crític considera excel·lent. El crític esdevé un turiferari, un encensaire incondicional dels noms consagrats i un ajut important dels que comencen. Als autors de primera categoria els converteix en semidéus, en tabús. Així Echegaray, més endavant Benavente. No discutim davant seu. Limitem-nos a agenollar-nos davant seu.

Apareix la revista *España* i sorgeix el crític. Va desbrossant i aclarint el camí intrincat del teatre. D'un a un, sospesa els seus valors autèntics i essencials, i n'assegura els defectes. D'un a un els situa al lloc que els pertoca.

Benavente, que és el màxim prestigi teatral del país, no resisteix l'investida de la crítica. Cau fet a bocins. El crític, amb una aguda perspicàcia, en remarca la pedanteria, el pseudo-transcendentalisme, el verbalisme inflat, característic del seu teatre; la viscositat del seu enginy; la tendència a les sentències moralitzadores estrafolàries agafades pels cabells. Darrera de Benavente caiguéren tots els sub-valors del teatre. Arniches és elevat a la categoria clàssica.

Es inapreciable la feina de depuració duta a cap per Pérez de Ayala amb les seves crítiques. S'encara, valent, contra dels prejudicis i de l'ambient mefíctic que enraeixen el teatre; ataca les obres bandejant el respecte que solen produir els noms consagrats, no deixant-se cobrir per les resplors de la glòria, utilitzant un procediment crític que podria ésser qualificat de matemàtic. Mai com ara la crítica no ha estat sacerdot i exemplaritat.

Malgrat el seu to objectiu i serè, les seves crítiques semblen, per contrast amb l'entesa interessada establerta, d'una virulència i d'un apassionament que són molt lluny de tenir. El per anàlisi és qualificat de rebentada...

No hi fa res. El temps és el que fa prevaler la raó. I el temps és el que ha tingut cura de demostrar les falles i els defectes del teatre echegarayesc i benaventista, i amb comptades excepcions, del teatre castellà.

El que succeix, és que en el moment de produir-se les topades, els representants del sector interessat culen a pendre posicions estratègiques; a les raons objectives solen oposar la llagrimeta patriòtica. Demostrar, per exemple, la falsetat del teatre benaventista equival, segons ells, a destruir barroerament els fonaments del teatre nacional... etcètera, i altres tòpics. Ja que no poden oposar unes raons o d'altres, apellen a la coacció. Tot és en va.

Espanya, però, és un país en el qual les orientacions de la selecció no poden ésser exercides amb l'assiduitat que caldria, per la senzill raó que no existeixen d'una manera normal. Són — i han d'ésser — encara filles d'una convulsió espiritual. La feina del crític, esporàdic, intermitent, no pot tenir per això mateix l'eficàcia que tindria cas de poder ésser exercida altrament. Es per això que, entre un període de crítica renovadora i l'altre, trobem aquests llargs intervals de confusionisme.

Espanya és un país en construcció. S'ha de començar pels fonaments. La qual cosa explica que hi predominí un terme mitjà mediocre, i que hom exalci prestigis i valors amb tota la lleugeresa i la inconsciència, i els doni unes proporcions desmesurades i monstruoses.

La crítica és l'alambí que destrua i valori, posant-los al lloc que els pertoca, els valors fonamentals; no pas incensar. I allà on la crítica de teatre es limita a fer aquesta feina rutinària i perniciososa, d'esma, es perquè encara es produeix la selecció al revés. En comptes d'ésser la selecció la que orienta les masses, són aquestes les que coaccionen les seleccions fins que les anul·len.

Ara que tot són *Estampas* i *Crónicas*, fins a quan una altra *Europa*, una altra *España*, o un altre Pérez de Ayala?

JAUME PASSARELL

UN ANIVERSARI

Felip Pedrell

Fa prop d'una cinquantena d'anys, la música que es produïa a Espanya era d'un valor molt relatiu. La veritat és que el millor que es produïa era alguna que altra sarsuela i, això sí, immillorables partitures de *gènero chico* madrileny.

En mig d'aquest panorama, aparegué la figura de Felip Pedrell, figura preeminent en la cultura musical, que defensà aquelles arrels musicals tan nostres de la infecció que

rista Carme Amat, Carles Folch, Amali Prim, l'avui doctor Francesc d'A. Sentinyà, els catedràtics Antoni Rubió i Lluch i Jordán d'Urries, el pobre Josep Maria Ballvé, i tants i tants d'altres.

* * *

La veu d'en Pedrell s'aixeca: «A una de les contingències més agradables que de vegades, no sempre, poden presentar-se en la vida d'un artista, dec la grata satisfacció de trobar-me entre vosaltres, en l'entranya de la pàtria amada.»

El mestre va parlant i el fil de la seva veu desapareix de tant en tant. Però després aixeca les mans i exclama amb veu més sencera:

«Per això no és de més comentar la superior divinitat de Goethe, dirigint-la, naturalment, als pessimistes que tan sols saben cantar hossanes a qualsevulla temps passat, no millor, és ben cert, que l'actual; o als jeremíacs, eterns lamentadors dels presents (pessimistes de pitjor qualitat que els altres), inèduls del progrés humà, tan pobres d'enginy com raquífics d'esperit.»

No és possible descriure l'efecte que tal declaració produí entre l'auditori de la Wagneriana.

* * *

En Felip Pedrell, vellet de barba d'argent, amb veu suau i to de dolç reny, continua dient:

«Les clares visions de Goethe es fixen amb certera mirada en aquells dos pols regeneradors d'atracció del món de l'art i davant d'un d'ells, que representa un ideal ignominiosament oblidat, qui no té en el seu llavis una paraula d'excecció contra aquell humanisme del Renaixement que tracta de barbar Palestrina, a poc de tancar els ulls el

«prínceps musicus»? I qui no es condol davant de l'oblit criminal en què diverses generacions de la mateixa Aemanya tenen el músic més creient dels temps moderns, l'admirable Bach?»

* * *

Donaven força a les allegacions, el crèdit d'energia, de sinceritat i de rectitud de tot el que Pedrell tan bellament anava dient, tan bell com fonament pensat. Un moment d'espectació. El músicògraf roman un instant immòbil, rígida. Tot d'una, aixeca el cap i dels seus llavis brollen aquestes paraules enceses:

«L'artista modern, atent a les veus dels pobles, ha trobat en la cançó popular — la reintegradora de la consciència de les races — els principis damunt dels quals cada nacionalitat funda el seu drama líric, canviant la primera essència del cant en pur element dramàtic.»

El mestre Pedrell parla de nacionalització i de la grandiloqüència de construcció polifònica de l'abulès Tomás Luis de Victoria. En escoltar aquest nom, els ulls de Lluís Millet, l'esperit de l'Orfeó Català, s'illumina.

El musicador de *La Celestina* es troba a punt d'enllestir la seva conferència i diposita en les ànimes dels oients aquest llegat espiritual:

«Recordau-vos de la nostra música nacional i popular, oh, músics del nostre país! Ella us guarda i us crida amb veu imperativa i afectuosa. I afegeix: «Vulgaritzeu Wagner, i com ell els grans de totes les grans escoles, els grans de totes les grans escoles de totes les èpoques i de tots els temps; i aquells altres grans, els anònims, els infinitament petits però grandíssims i excel·lents custodis de l'ànima nacional. Els bots vells rebran la pura substància de l'obra que aneu a empendre amb l'empenta i gallardia que mereix tan bona causa. Per tal motiu ens és permès beure en vas propi. Aixequem-lo doncs, i bevem a la prosperitat i significació de la nostra obra.»

En aquest desè aniversari de la mort d'en Felip Pedrell, tinguem un record per aquest antecessor dels estudis musicogràfics, que ens va llegar un món de músics que no hem conegut, però dels quals hem rebut sonora veu.

RAFAEL MORAGAS

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

LLEIDA, BROTO, VALL D'ORDESA, JACA, SAN SEBASTIÀ, SANTANDER, SANTILLANA, COVES D'ALTAMIRA, SÒRIA, BURGOS, ALHAMA D'ARAGÓ, SARAGOSSA,

són els llocs que hom visitarà en la interessant excursió en luxós autocar Pullman de

Viatges Catalònia
Rambla Estudis, 12 - Tel. 23252

per als dies 18-25 setembre

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

VESTITS DE BANY BARNUSOS

LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 Ptes.

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

LE LLETRE

LITERATURA POLONESA

"Les pedres que parlen"

A París hi ha una societat polonesa exquisida, tota impregnada de cultura francesa i que, per la polidesa i la conversació, ha conservat tot el refinament del nostre segle XVIII. La mateixa societat es troba a Polònia, on la tradició francesa ha sobreviscut a totes les vicissituds polítiques i en particular al nacionalisme més actiu. N'és un bon testimoni Lazare de Gérin Ricard, marcellès d'origen, però periodista a París, que ha freqüentat llargament els medis polonesos d'aquesta capital, i que ha fet, dos mesos enrera, un magnífic viatge per Polònia. Lazare de Gérin és un dels francesos que actualment coneix millor el poble polonès. Gràcies a ell he llegit algunes de les més belles obres d'aquella remarcable literatura polonesa en la qual la novel·la té un lloc tan important. I si he parlat de la societat polonesa actual, és no solament perquè ell me n'ha informat, sinó també, i sobretot, perquè em sembla que hi ha un lligam estret entre la floració de la novel·la polonesa de la nostra època i la cultura i els costums d'aquella societat. És que, també, una literatura que alguns crítics han jutjat tan particular que seria gairebé incomunicable a la resta del món, no pot escapar-se del tot d'esser entesa i gustada pels europeus occidentals, essent sortida d'una semblant societat i feta per a aquesta societat. El llibre l'anàlisi del qual vaig a intentar ho demostra, al meu sentir, clarament. Però no vull tenir l'aire d'escamotejar el problema no tenint en compte com es mereix el judici d'un d'aquests crítics dels quals parlava ara mateix i que em sembla que fan confusió. Els costums estrictament polonesos poden ésser-nos estrangers i mal coneguda la història de Polònia; tota una part de la literatura polonesa contemporània pot pendre-hi temes, un marc certes formes de sentiment; però no és menys cert que en les obres que mereixen de fer-se llegir, tot això no sabria vejar l'interès veritable, que és, pertot i sempre, en totes les literatures, la humanitat eterna. L'altitud crítica alemanya pretenia, fa alguns mesos, que la literatura polonesa actual és tan estretament lligada al sol nacional que resta incompreensible a qui no coneix la història, la constitució i l'estructura social del poble polonès. Admetent que tingui raó des d'un cert punt de vista i en una certa mesura, veteu aquí una obra que porta una esclatant excepció a aquesta regla.

Es una novel·la de Venceslas Berentz, que ha aparegut en la col·lecció polonesa de la N. R. F., admirablement traduïda per Paul Cazin. Es una novel·la simbòlica en què la poesia i les idees no perjudiquen la vida, sinó que l'animen d'una manera estranya. L'acció té lloc cap a la fi de l'Edat mitjana en una ciutat que no és designada i que pot ésser situada indiferentment sobre l'una o l'altra riba de l'Óder. És la Ciutat, de la mateixa manera que els personatges són: els burgesos, els cavallers, els vagabunds, el prior del convent, el ferrer, la reina, la maritornes, els escolars, els botiguers... El dia del perdó de Sant Florià (festa polonesa que fa suposar que els fets ocorren a Polònia) la ciutat és envaïda pels vagabunds. Joglars, ministrels, saltimbanys de tota mena, són conduïts per un clerge que ha penjat els hàbits a la figura, un poeta savi, el "goliard". Aquesta ciutat ensopida, dominada per les agulles de la catedral, disputada pels dominis i franciscans, aquesta ciutat formigant és mor d'avoriment. El materialisme dels seus burgesos, aferrats a un ordre egoista, i el terror metafísic escampat pels frares, es reparteixen el cor dels homes. Res de fantasia, de llibertat, d'alegria: l'acedia, l'ombrívola pe-

cat de tristesa, rosegua les ànimes. Només els vagabunds vénen a dur-li el que li manca de plaer i de poesia; però el remei és emmetzinat, car, amb l'alegria, conté la llicència, amb les nobles aspiracions humanes, desencadena la inquietud de l'esperit. Els saltimbanys diverteixen el populatxo, els joglars encanten les dames, però l'exemple de llur vida lliure i de llurs ficcions sentimentals reviven en tothom ferments endormiscats. Les dones deserten el lliçat conjugal per anar a coquetejar i ballar amb els estudiants enjogassats; aquests, després de la bacanal, no pensen més que evadir-se al camí ral amb els vagabunds. Només el goliard veu tancar-se-li totes les portes. La seva poesia és massa sàvia i els clergues temen el que conté de paganisme i d'heretgia. Però no és aquest l'únic dolor del poeta. Estima una ballarina que es dona al primer que es presenta. L'ex-frare és turmentat alhora pels remordiments del claustr i les temptacions de la carn, la nostàlgia dels estudis reposats i l'orgull de la seva llibertat.

Decididament, la follia dels vagabunds ha fet rodar el cap de tothom. El més valent dels cavallers del reialme, el defensor de la ciutat, per tal de preservar el secret del seu amor culpable amb la reina, mata un oficial de la casa del rei. Ha de fugir de la ciutat. La reina, embuixada pels contes dels joglars, havia somiat ésser Ginebra i ell vol seguir els passos de Lançarot.

Amb la malenconia del goliard i l'angoixa del cavaller, l'autor ens passeja a través de la ciutat. Hi ha ací vint quadros d'art acabat, d'un color, d'un relleu, d'un moviment, d'una flama poètica i satírica que tenei el lector suspès entre la il·lusió i la vida.

A la taverna on s'han reunit i on el cap feble del goliard en dejà cedeix un instant, amb les seves forces corporals, sota la feixuguesa de la seva doble amargor), els vagabunds són convidats a lluitar per la deslliurança del cavaller. L'armadura d'aquest li ha estat proporcionada pel ferrer, escultor de les portes de bronze de la catedral, i és tallada amb el mateix patró que la de Parsifal. Aquest artista forjador també és un obrer del somni; com el metge heresiàrca, que acaba d'arrencar el goliard a la mort, ha pogut franquejar les portes, però els vagabunds i els estudiants han deixat més d'un mort a la ciutat. El ferrer és ferit; la ballarina ha desaparegut. Al tombant d'un camí, el goliard abandona la troba. Vol refugiar-se en un claustre. Ha franquejat el llindar dels franciscans, però la incomprensió del prior i el seu orgull ferit el llancen fora del convent. Anirà a morir al camp ras, sobre el cos temptador de la ballarina retrobada, en mig de ruïnes antigues i de bardisses, després d'un deliri de poesia pagana i d'horror. Els vagabunds retroben el seu cadàver, després d'una terrible nit de tempesta, i obtenen del prior que els deixi enterrar-lo. El sàbat del goliard ha tingut per "pendant" a l'interior de la ciutat, el del ferrer que ha sucumbit a les seves ferides després d'haver begut tota la nit amb la Mort. No resta al prior franciscà (que té, ell també, el seu llevat d'heretgia i el seu somni) sinó mostrar als estudiants el veritable objecte de llur recerca: «Pertot on sostindreu, per la flama dels vostres joves cors, la causa de l'Esperit — els diu —, complireu el servei del Graal.»

Això — conclou l'autor — és la novel·la de les ànimes vagabundes i de l'eterna inquietud de l'esperit de l'home, que us és contada ací sota la figura de les coses antigues. I sobre els quatre tons que donaven els instruments, el dels trobadors, dels joglars i dels monjos, a fi de donar a les pedres de les albes humanes la vida i el color del temps.»

Es un bell mite, l'autor l'ha pastat de tant de carn viva, matissat de tant de colors veritables, que cada u de nosaltres, per poc que sigui turmentat pel somni, pot reconèixer-hi la imatge del seu esperit i del seu cor.

Hi ha en aquest llibre estrany moltes de coses secundàries, encisadores o fortes, que obren múltiples perspectives sobre la cultura i el talent de l'escriptor. Heus en ací un, almenys, que ha franquejat d'un salt la muralla de Xina en què el crític alemany pretenia tancar la literatura polonesa. A aquesta crítica de sistema, i potser d'humor, com preferiria el llibre que Lazare de Gérin ens deu sobre la societat polonesa i la literatura que aquella ha format! Hi ha certament en aquest poble una barreja de *rèverie* eslava en què el realisme es combina amb la poesia més extraordinària; posseeix, per expressar-la, els mitjans d'una cultura en què podem reconèixer sense gran esforç la influència de la llatinitat. Aquella societat polonesa contemporània, que conserva l'encís de la més amable de les èpoques franceses i en què són possibles uns llibres puixants i curiosos com els que Paul Cazin i els seus col·laboradors han publicat, és, al nostre temps una bella llegenda. Espero poder contar-vos-la.

PIERRE-J. ROUDIN

S'adquireixen exemplars dels números

56, 120 i 153

DE

MIRADOR

Adreçar-se a l'Administració:

Pelai, 62.-Telèfon 15300

UNA INSTITUCIÓ EXEMPLAR

L'Escola Normal de París

Poques vegades una institució haurà exercit una influència tan seguida, passant d'una generació a l'altra sense decaure ni un moment, com l'Escola Normal Superior de la veïna república.

Haver estat alumne de l'Escola Normal és una garantia que tothom accepta sense discussió.

Els homes que han passat pels claustres d'aquell edifici, conserven amb orgull el seu títol de *normalien* i hom els el retreu com si això sol ja fos un mèrit.

Seria difícil trobar una sola branca del

en un marc de llibertat més ample. Desapareixen els cursos especials. Cal anar a la Sorbona. Normalistes i universitaris tenen els mateixos professors.

Aquesta unificació formal no aconsegueix, però, la unificació dels esperits. La mateixa rivalitat tradicional perdura al través dels alumnes. Una mena de determinant afavoreix el nivell dels normalistes. Llur mitjana és més elevada que la de la Sorbona. Els exàmens en donen cada any la prova.

Per quines raons s'explica aquest fet? Aneu a saber! Potser per la rigorosa se-

L'Escola Normal Superior de Paris

pensament francès on no hi hagués excel·lit algú procedent de l'Escola Normal.

Això ha establert en els medis intel·lectuals una alta consideració pels ex-alumnes d'aquella casa. Així, és fàcil de comprendre quin és el sortit paper que l'Escola representa en les altes directives de l'espiritualitat francesa.

El bo d'aquella Escola és el contingut liberal que la informa, el procés d'irradiació que exerceix al través dels seus homes.

Aquesta essència liberal de les doctrines i dels procediments, perdura des del dia de la seva fundació i no han valgut vicissituds per anorrear-la. Ho ha resistit tot. Ha estat el baluard de les doctrines d'esquerra en els moments en què el país semblava virar en pes cap a la dreta.

Encara avui els punts més sòlids del liberalisme en el camp de la política o en el de les lletres, responen a la filiació normalista.

La incessant funció modradora que l'Escola Normal ha exercit en les seleccions cridades a regir els destins morals del país, la situa en un nivell de privilegi reconegut per tothom.

No sabem quines directives pendran a Madrid la recent Facultat de Pedagogia i la que hi ha anunciada a Barcelona cas que — no ho volem dubtar — arribi a crear-se.

Tant de bo que fossin una obra semblant.

Heus ací per què se'n acut de parlar d'aquesta benemèrita institució francesa, emplaçada en el carrer d'Ulm, un dels més tranquils de la capital.

Amb la Revolució hom volgué canviar les directives de l'ensenyament. Fins llavors, aquest s'havia nodrit de la iniciativa particular. El clergat en feia gairebé una qüestió de monopoli.

Calia orientar l'alt i el petit ensenyament. Calia, sobretot, preparar gent, establir un fogar de professors que fossin garantia de les noves idees. La idea d'una Escola Normal Superior s'imposà. La Convenció se n'ocupà en una de les darreres sessions, un cop posats en marxa els afers polítics més urgents.

La concepció que hom tenia, però, d'aquesta Escola era desproporcionada a la realitat del moment. Hom ho volia fer tot en gran. No hi havia concurrents i els provocaren. A l'efecte, foren reclutats 300 alumnes entre els mestres de les províncies. El contingut d'aquests alumnes era deficientíssim. Navegaven en pel·l i no trobaven suport i naufragaven. Ara l'un, ara l'altre, anaren desertant.

Tretze anys després es produí un intent de reorganització. Era el moment de Napoleó. Aquest sentia, igual que els convencionals, la necessitat de dotar el país de professors aptes que fossin garantia de la seva política. El seu propòsit, però, trobà dificultats voluminoses. No reeixí. Fins l'any 1841 l'Escola no quedà de fet constituïda.

El règim interior d'aquesta Escola començà essent rigorós.

Durant tot el segle XIX, els alumnes són pensionaris. L'Escola pren el caràcter d'una caserna. S'estableix un horari inflexible. Hom s'aixeca aviat, se'n va al llit aviat també. Durant la nit, unes rondes de vigilants volten pels patis de l'edifici. Les sortides estaven fixades els dijous i els diumenges. L'uniforme era obligatori: levita i barret de copa alta.

Els cursos eren donats per professors especials, seleccionats entre els més il·lustres. Brunetière (literatura francesa), Thüriot (grec), Fustel de Coulanges, etc. Aquests professors formaven un cos especial.

Els alumnes s'anaven fent al mètode especial que imperava a la casa; això els oposava, a poc a poc, al mètode de la Sorbona. D'aquesta oposició nasqué una rivalitat que encara dura ara. La mesura d'aquesta rivalitat la donen els concursos, les beques, tots aquells actes que poden posar de relleu l'esperit de competència.

La reforma de l'ensenyament, operada l'any 1901, afectà l'Escola Normal Superior també. A partir d'aquesta data, els alumnes són encara pensionaris, però la duresa del règim s'ha atenuat. Hom es mou

lecció d'aspirants. Cada curs es presenten uns 300 candidats. D'aquests, solament n'ingressen 30 a lletres i 20 a ciències.

Potser per les grans facilitats de treball de què disposen.

A l'Escola hi ha una biblioteca d'uns 400.000 volums. Els alumnes en disposen al seu pler. Hi ha una gran confiança. En lloc de demanar llibres i omplir butlletins, s'hi passen el dia.

Hi ha dues grans categories d'alumnes a l'Escola: Els que treballen purament i exclusivament coses escolars (professors) i els que, a més a més d'això, es senten atrets pel teatre, per l'art, per la literatura, per la política. Aquests segons, afegeixen als seus estudis normals els d'una llicenciatura.

Després del pas de M. Lanson per la direcció de la casa, s'intentà retornar al sistema de l'ensenyament especial. Avui hi ha alguns professors que en lloc de donar els cursos a la Sorbona, han estat restituïts a l'Escola. Aquests queden, de fet, lligats a la casa. Els altres poden anar-hi si volen, sense que per això perdin el seu lloc d'irradiació en altres establiments d'ensenyament on professen.

Malgrat el caràcter taxatiu de la carrera que hom prepara a l'Escola, la gran llibertat de què gaudeixen els alumnes i el sentit vivent de la seva cultura, fan que molts d'ells dediquin l'atenció a altres activitats a les quals sovint acaben donant-se de ple.

Això explica que en les diverses branques del pensament francès hi hagi representants d'origen normalista.

Professors de la Sorbona, literats de nom, polítics i homes d'Estat, periodistes, han passat per l'Escola Normal.

Dels 140 membres de l'Acadèmia Francesa, 12 són normalistes. L'actual Cambra de diputats compta amb 10 ex-alumnes de l'Escola Normal.

Es curiós de remarcar com tots ells estan afiliats a partits d'esquerra.

El tret potser essencial de l'esperit de l'Escola, és el de la seva independència. Una independència digna, no doblegada mai sota cap pressió, per alta que hagi estat.

Un establiment que hagi tingut com a gran missió desenvolupar la facultat crítica dels seus alumnes, no podia procedir d'altra manera. Heus ací per què trobem gairebé sempre l'Escola a l'oposició.

Amb l'adveniment de la República es formen dos partits entre la generació escolar francesa: els conservadors i els avançats. L'Escola Normal pren la tendència avançada.

Durant les contraposades passions de l'afer Dreyfus, tota l'Escola era dreyfusista.

A partir de l'any 1924 sembla experimentant-se una minva d'entusiasme en les opinions polítiques. Això no vol pas dir que hi hagi absència de criteri per les qüestions públiques. Existeixen dos grups reduïdíssims de tendències extremes: comunistes i Acció francesa. La gran massa és al centre, amb un balanceig més a l'esquerra que a la dreta. Té una posició íntima liberalíssima, però no fa política activa.

Hom diria que l'Escola ha perdut la combativitat d'altres temps. Conserva, però el mateix gust pels llibres, la mateixa passió per la vida de l'esperit, pel manteniment de la llibertat de judici — exercici de la crítica — que ha fet tothora de l'Escola un baluard de l'oposició en tots els períodes injustos. Només l'afebliment general de la situació política en els medis específicament intel·lectuals de la veïna república explica aquest repliegament del medi normalista.

Els normalistes, generalment, són d'origen humil. Gairebé tots són becaris, a diferència d'altres centres d'ensenyament, d'alumnes de bona posició social.

Hom s'adona, passejant-se per les llargues galeries de l'edifici del carrer d'Ulm, que el to de les joventuts que hi desfilen és molt diferent del continent mitíter, verbal, dispers de les joventuts de la Sorbona.

Hom pensa si en travessar les portes de l'Escola Normal Superior, els admesos s'adonen de tot el prestigi que ha acumulat l'edifici i carreguen amb la responsabilitat d'augmentar-lo.

RAMON XURIGUERA

VARIETATS

Una tesi sensacional.—Els jueus són d'origen ibèric?

Una grossa batalla d'erudits i de tècnics acaba de començar. Aquesta batalla ha estat iniciada per O.-V. de L. Milosz amb un article que ha publicat fa tres setmanes a *Les Nouvelles Littéraires*. Aquest article ens interessa vivament. Tracta d'establir no menys que uns orígens ibèrics al poble jueu.

La cosa és, doncs, carregada de sensació i de suggestions per nosaltres, molt més encara pels obsessionats amb la fal·làcia d'esser «cristians veteus», posem per cas.

De primer antiejú hom té la impressió que O.-V. de L. Milosz ha descobert una nova «serpent de mar» per a ús dels erudits. Una «serpent de mar» amb cites de la Bíblia.

Perquè és la Bíblia la màxima prova daunted la qual O.-V. de L. Milosz estableix la seva sensacional teoria. La teoria que està donant lloc a un apassionat debat en el qual prenen part Serge Attis, David Berman (rabí), M.-E. Paillet i el nostre col·laborador Oliver Brachfeld.

Heus ací les paraules d'O.-V. de L. Milosz:

«Jo he cuitat a demanar auxili als primers capítols del Gènesi: *Després l'Etern va plantar un jardí a Edèn, de cara a l'Orient* i hi ficà l'home que l'havia format.» La descripció de l'Edèn és una cosa superba. I bé, aquest Edèn, segons Milosz no seria una altra cosa que *Adna o Andu*, paraula que seria l'arrel — indubtable! — d'una forma primitiva, que donaria lloc a Andalusia.

Altament, el nom *hebreus*, en la llengua vernacle és IBRI; d'IBRI, en treu Milosz, alegre i entusiàsticament, IBERS!

D'IBERIA, doncs, procedirien tots els jueus establerts a Orient, que coneixem situats històricament.

Un cop realitzada aquesta afirmació transcendent, tot se li torna a Milosz un camí planer. Del nom *Hiddekel*, en fa, aràbitzant-lo, *Guadalquivir*, és a dir, *Guadalquivir*. *Guadalquivir*, que corre a l'Orient de l'Àsia (és a dir, de la Sierra [Morena]). Tots els noms paral·lels que trobem a Orient — Aden, Assíria — no són més que noms amb els quals els jueus evocaven els llocs veritables d'Espanya. Així, l'Eufrates seria una derivació d'Ebre; Ebre, procedent també — com Tíber, Tiber — del mot *hebreu*.

Les conclusions del senyor Milosz són d'una audàcia fantàstica. Els erudits n'han restat estupefactes. Caldria regirar molts conceptes, si a darrera hora resultés que, tots plegats, representem el més autèntic de la raça jueva.

Milosz és ple d'optimisme; rebenta de satisfacció. En una petita nota en la qual es digna contestar els seus contrincants continua les seves sensacionals descobertes.

Espanya, diu, és anomenada entre els jueus *Sparad*. Canviant la f per p, ens donaria *Sparad*; i, en un grau més amunt, *Paradís*. Espanya seria doncs el primitiu *Paradís*. (Cosa a enllaçar amb el nom de Jardí de les Hespèrides que Espanya té en la mitologia clàssica.) Justament l'estrella promesa per Crist al Guanyador, en el llibre de l'Apocalipsi, s'anomena *Aschpar*, d'on *Hesperià*, Iberia!

Més encara! Si nosaltres prolonguem una mica la lletra N, de l'alfabet hebreu, que figura en la inscripció INRI de la creu del Crist, la convertirem en una B. Aleshores: IBRI, jueus, ibers!!

La sensacional tesi d'O.-V. de L. Milosz es discuteix apassionadament. El seu autor, n'està cada dia més orgullós. L'estudi aprofundit d'aquest tema m'ha portat a d'altres constatacions espantoses des del punt de vista de l'exegesi sagrada, sobretot la de l'Apocalipsi.»

La modestia no pot ésser més exemplar. Però la promesa resta solament fins que els seus punts de vista quedin amplemment desenvolupats en llibre.

La tesi que acabem d'apuntar no ha d'espantar-nos, però, després dels sensacionals estudis que en 1901 i 1903 publicà mossèn Marian Grandia, prev. En aquests estudis es cercava de demostrar, com què no diu res, que el català procedia directament de l'hebreu. Es tracta d'una teoria divertidíssima per la pertinència amb què l'autor es llança a la seva veritat. Per a descobrir el secret de cada mot, el fa dringar al full del diccionari. «Pregunto a *ranan*, p. ex., tu què'm dones? Y ell negre i malcarat no respon. Començo a vocalitzar-lo en *ran, ren, rin, ron, run; rana, rena, rina, rona, runa; ranch, rench, rinch, ronch, runch; rand, rend, rind, rond, rund...* etc. [Ranan en hebreu vol dir *so tremul*. I efectivament], allavors sensó estirar gaire que *ranan* tan negre'm dona *rana, raneta, ranucua...* Total, granota. És a dir, l'animal que fa el so tremul.

Les raons eren ben convincents per al Dr. mossèn Marian Grandia, prev.

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

té en venda i subscriu a les revistes:

Homes and Gardens

(anglès)

The Ideal Home

(anglès)

House and Garden

(americana)

House Beautiful

(americana)

Les millors per a la decoració de la llar

LES ARTS I ELS ARTISTES

De la disciplina, encara

El nostre article, *Necessitat d'una disciplina*, publicat fa poc en aquestes pàgines, ha tingut un èxit que, emprant la coneguda frase feta, podríem dir que ha sorprès a mateixa empresa. Tot Barcelona n'ha anat ple. Un amic nostre n'ha sentit parlar fins i tot en el Club de Natació. I no cal dir que en les penyes d'artistes joves no s'ha parlat durant alguns dies d'altra cosa. Fins han circulat dibuixos en els quals els nens indisiplinats eren castigats per nosaltres en quadros que portaven aquest títol: *Costa o la aplicació*.

Es veu que la disciplina no és santa de la devoció de molts dels nostres artistes joves. I que el nostre article va produir el mateix efecte d'una fiblada en llaga oberta. Es veu també que, o bé els nens afluïts tenen molts partidaris, o el pobre Antoni Costa no en té cap ni un.

Però com que totes les discussions a les quals nosaltres hem assistit i aquelles a les quals no hem estat presents, però de les quals tenim referències, demostren que el nostre article no ha estat ben interpretat i que no ha estat comprès el sentit que nosaltres donàvem a la paraula *disciplina*, creiem necessari fer alguns aclariments.

S'ha cregut que, per a nosaltres, disciplina equivalia a un lent esforç realitzat per aconseguir l'encaix acadèmic del model. I s'ha dit que havíem rectificat sobtadament uns punts de vista que sempre havíem defensat. No. Tanta disciplina pot haver-hi en una tela naturalista com en un quadre abstracte. En el cubisme, per exemple, Juan Gris era un disciplinat i Surville un indisiplinat.

Sí, evidentment: un noi que va pacientment a Llotja té una disciplina. Però també la té aquell que estudia geometria per a compondre bé un quadre. O aquell que, agafant les coses pels cabells, estudia les sensacions primàries i idèntiques que desvetllen en tot ésser humà una horitzontal o una vertical, un blau o un vermell. Disciplina és Joan Miró treballant *La mastia* vuit mesos seguits, vuit hores cada dia. (Som lluny de les folles improvisacions de taula de cafè dels nostres nens genials.) Disciplina són els centenars de dibuixos que va fer Cézanne quan es va enamorar de Rubens i, decidit a prescindir dels empastaments, va voler inaugurar una nova manera. I disciplina és el pintor japonès que es fa malbé la vista analitzant anys i anys la floreta o el bri d'herba per a poder arribar a la síntesi definitiva, a la simplificació essencial. Es clar, doncs, que la nostra disciplina no té res a veure amb allò que ensenyen a les Acadèmies de Belles Arts.

S'ha dit, també, que, en citar l'exemple d'Antoni Costa, volíem imposar la manera d'aquest pintor a tots els altres. I ens han suposat partidaris d'un uniformisme casernari, menyspreador dels particularismes temperamentals. No. Cada temperament ha d'escollir la disciplina que li escau. I un colorista disciplinària la relació entre els seus colors com un dibuixant disciplinària les seves línies.

Pasta de Cera

El fang preferit pels nostres millors artistes

Olivera, 25 - Telèf. 31816

Hi han dit també la seva aquells que es creuen genials. Aquests han desenterrat el tòpic esbravat de la intuïció, panacea universal i excusa de tots els anarquistes. I han afegit que una disciplina ha d'anul·lar forçosament el balbuceig sublim de la inspiració. A aquests, els podríem citar la frase de cert escriptor francès: *el geni és una llarga paciència*. I els podríem citar, també, allò que va dir Levinson a propòsit de la ballarina Moa Mandu: *Malfiem-nos de la*

Ingres — Retrat de Mlle. Rivière

inspiració quan no estiguem segurs dels nostres mitjans. Levinson té raó. La disciplina, no solament no escanya la inspiració, sinó que li forneix els mitjans adequats per a manifestar-se. Dóna una base sòlida a les troballes de la intuïció que, sense una bastida, són repapieig inintelligible i balbuceig d'analfabet.

Els partidaris del primer raig ens han dit, encara, que, obligats a triar entre un intuitiu i un disciplinat, escollim sense pensar-s'hi gens ni mica el primer. Ni l'un ni l'altre. Nosaltres escollim l'artista que sap equilibrar exactament la disciplina i la inspiració, la tècnica i l'emoció.

La disciplina és un mitjà. Cal subratllar-ho. Evidentment, la disciplina per la disciplina no és res. Però cal que sigui la regla que ha d'acceptar tot principiant. És el preu de la perfecció. I tot artista normal ha de plegar-se a una disciplina inicial. Tant l'arrobata com el músic, tant el ballari com el literat, tant l'escultor com el pintor. Cal estudiar a fons la tècnica fins a posseir-la a la perfecció. I després oblidar-la. Però aquesta tècnica, durament apresada i després oblidada, restarà arropada en el més profund de l'artista, que, sense preocupar-se'n, l'aplicarà instintivament i serà la base inconscient de totes les seves improvisacions. Aquesta aplicació espontània d'una tècnica conscientment adquirida és la veritable disciplina. Disciplina viva. Aquella disciplina que, com deia D.-P., ha d'ésser «tan graciosament, íntimament disposada des de dintre, que no es vegi la trama o la tisora o el regle o el compàs». Tota la resta no és res més que balbuceig d'indocumentat.

SEBASTIÀ GASCH

PROJECTOR

UN SALVAMENT. — De totes les fotografies que la premsa ha llençat aquests dies a la voracitat dels curiosos del «pronunciament» militar, potser la més interessant de totes és aquella que presenta el poble sevillà salvant una tela de Julio Romero de Torres un moment abans d'incendiar el palau on aquesta tela era instal·lada. Aquesta tela era l'anomenada *El alma de la copla*. Això, segurament és en descàrrec de l'instint estètic popular que veu una cosa molt seva en el pintor cordovès que tenia un misteri de misticisme sensual molt típic. Potser un Tizià, per exemple, hauria estat abandonat a la destrucció incendiària... Però ara ens interessa remarcar el fet positiu. Aquest minut de serenitat que els incendiaris de Sevilla—instintivament tan certers!—han trobat, per a, abans de castigar la traïció pel foc, salvar, com una relíquia religiosa, una obra d'art.

CARLO RIM, l'esplèndid dibuixant humorístic, ha publicat darrerament una historieta de viva actualitat ara que la fotografia s'estén cada dia més en el món contemporani. Representa un moment de fa cinquanta anys. Quan el primer fotògraf es posà al costat del paisatgista per a interpretar — ell també — el seu paisatge. L'artista i el Mecanic — el xamberg i la gorra — inicien una cruel batalla d'insults i de crits.

El darrer quadre de la historieta presenta l'artista vestit a la moderna. El fotògraf s'ha posat el xamberg. Carlo Rim explica:

De cette bataille historique qui ne prit fin que cette année sortit la photographie artistique et la peinture instantanée.

SOBRE UNA PINTURA ESPORTIVA.

— És curiós que la pintura no hagi trobat encara el seu Montherlant o, almenys, el seu Kiestemackers. Els pintors no senten la bellesa de l'home en tensió en actitud esportiva. Ens hem d'accontentar amb les instantànies fotogràfiques. Si algun assaig hi ha és ben poc interessant; res que pugui comparar-se, per exemple, a aquell poema anomenat *Platko* de Rafael Alberti, o a una de les pàgines d'H. de Montherlant. Marinetti ha dit que un automòbil llençat a gran velocitat és més bell que la victòria de Samotràcia. Si el pintor és un acadèmic els models més purs ha d'anar-los a cercar al camp d'esport. Ja hi anava — darrera el guerrer de la llança, darrera el caçador de l'arc vivat — el pintor prehistòric, decorador de cavernes. Ja hi anava el pintor grec. I l'escultor.

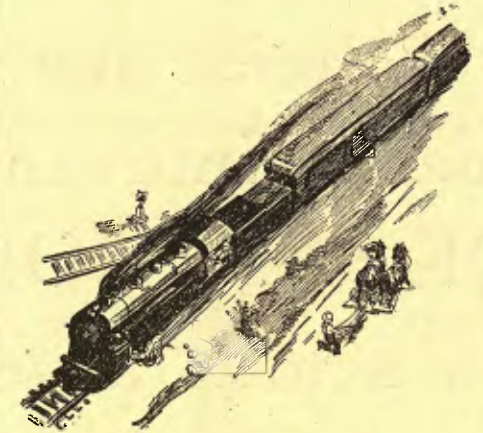
La persistència del classicisme és ací. Tanmateix — i això no haurien d'ignorar-ho els nostres humanistes — el tros de Barcelona que s'assembla més a Grècia és la piscina del Club de Natació.

—Els savis fan les frases i els idiotes les repeteixen.

—A quin savi has sentit dir això?

(La Novela Semanal, Buenos Aires)

El maquinista. — És aquesta la via de Kansas City, si us plau?

(Judge, Nova York)

Al fill del milionari se li ha escapat la bomba.

(Ric et Rac, París)

Orient i Occident

I

Alguna vegada m'ha agradat de dir que trobo establerta la unió de l'esperit d'Orient i de l'esperit d'Occident damunt l'illa de Mallorca. Mallorca actua de llac entre dues civilitzacions i de dues cultures. Per quines causes he pervingut a una transcendència tan alta, la història us en parla sense misteri, quan us explica la vida del rei Jaume, just en el moment que el Conqueridor agafa les barbes del rei mallorquí — un moment

ha estat feta per Pascual Galindo. La part de tipografia i gravat és realitzada amb la fastuositat i el bon gust acostumats en aquesta editorial.

Han acordat, segurament, aquestes notes sobre Orient i Occident, el fet que el volum anteriorment publicat dins aquesta obra fos el dedicat a l'art islàmic, signat per Glück-Díez, davant del qual ens caldrà repetir els mateixos elogis; però també el fet que Karlinger comenci la seva explicació sobre l'art gòtic — occidental — explicant l'obsessió de l'Orient típica del moment de les Croades.

Efectivament. Tota l'Edat mitjana és un imperatiu d'Unitat. Es cerca — es somia — la constitució d'un imperi únic, romà, catòlic, universal.

Es per això, segurament, que l'Europa devastada, desaguada, feta malbé, ha girat els ulls — amb una curiositat anhelant — vers els temes medievals. Les promocions anteriors, en canvi, eren esbojarrades pel Renaixement. Des de Taine i Gobineau, i Burckhardt, fins a Castro i Coster, passant per Walter Pater, i Edith Sichel, i Arnold i tants d'altres, l'estampa brillant del Renaixement era una subjugació constant.

Ha estat però una reacció moral — acompanyada de certes dificultats de darrera hora per a fixar exactament el concepte renaixentista — la que porta aquest desig d'unitat sobre una base ampla de comunitat i de cristianisme. El llibre de Landsberg — *L'Edat mitjana i nosaltres* — és ben típic en aquest aspecte.

III

Worringer concep l'estil gòtic com una mena de ferment. Aquest ferment — nòrdic — vindria representat ja, en principi, pel romànic i seria un

només! — per a triomfar, diuen, d'una juguesca.

Per aquest moment es sobreposen damunt l'illa dues maneres d'ésser que s'han anat aglutinant fins avui. Trobem en els mallorquins un fons d'orientals; una indolència exquisida, un gust pel bon menjar una mica picant, si és possible; un goig per la cançó monòtona a l'hora de la sega (sega d'uns segadors que porten la camisa com una xilaba). Gust pels cavalls i per les curses de braus. Noms d'arrels semítiques — Alcúdia, Banyalbufar, Benissalem — als pobles. I plantes tropicals. I uns ulls negres i indolents en les dones de la pagesia.

Sobre tot això — tan oriental — els homes — gairebé tots empordanesos — del rei En Jaume. El rei En Jaume que parla una llengua d'arrel europea i que ha d'emplenar l'illa de la nova parla i de pinacles gòtics.

Després, tota la història veritable de Mallorca és una lluita silenciosa i terrible entre el nou i el vell, entre el conqueridor que arriba i el conquerit que resisteix; entre els nous possessors de les terres i els homes que les treballen; entre els nobles i els xuetes; entre el pinacle i el minaret.

Per això l'obra típica de Mallorca és turbulenta. Per això hi ha en Ramon Llull aquesta barreja de sensualitat i de misticisme. Per això les columnes de la Llotja gòtica de Palma tenen forma de palmera.

II

He anat escrivint això, repetint una lleu apuntació antiga. Tinc damunt la taula el setè volum de la Història de l'Art que està publicant Editorial Labor de Barcelona, en una tasca que ens honora a tots plegats.

Aquest volum està referit a l'art gòtic. Hi ha una part, general, signada per Hans Karlinger. Una altra, dedicada al gòtic espanyol, obra d'Elie Lambert. La traducció

esforç de mobilitat expressiva d'activitat en sentit immaterial actuant sobre l'art clàssic.

«El gòtic, com a principi d'una forma artística — diu Karlinger —, significa la plena separació de l'Occident en relació amb Bizanci.» És a dir, que tenim, d'una banda, un art que no solament estableix una diferència energica amb el món oriental, sinó que cerca d'anihilar-lo. Aquesta voluntat és la Croada; és el rei En Jaume prenent per la barba el petit rei mallorquí.

El gòtic entra en un moment apassionant per a les gents. Representa la primavera del món nostre que ja ha conegut hiverns espantosos; hiverns que fan enyorar primaveres perdudes de «Ciutat de Déu» i alegria cristiana i comunitat de pobles.

El gòtic que triomfa després de la lluita. El gòtic que si a la Llotja de Palma de Mallorca ha de cedir encara i deixa que les columnes se li tornin palmeres, edifica gloriósament al costat seu l'arquitectura decidida i encesa de la Catedral.

GUILLER DIAZ-PLAJA

BADRINAS

MOBLES

Diagonal, 460

Dels diaris: «En acabar la conferència, el públic, que havia seguit amb la més viva atenció les brillants disquisicions de l'orador, l'acclamà frenèticament durant una bona estona.»

(Gazzetta del Popolo, Roma)

—D'on has tret aquest llibre?
—Del lloc on els amagues de costum, mamà.

(Punch, Londres)

ELS PLAERS DELS DIUMENGES D'ESTIU

Quan l'orxata ja s'ha acabat

(Gazzetta del Popolo, Roma)

El bulldog. — Per què crida tant?
El fox-terrier. — No veus que el pianista li trepitja la cua?

(Le Rive, París)

El maquinista. — És aquesta la via de Kansas City, si us plau?

(Judge, Nova York)

Al fill del milionari se li ha escapat la bomba.

(Ric et Rac, París)

El guàrdia. — Per què va amb un peu a dalt i un altre a baix?

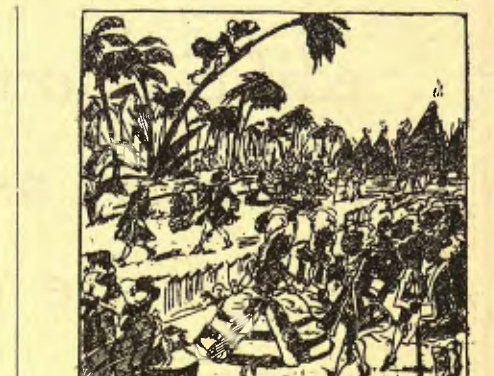
El professor distret. — Ai, gràcies d'haver-m'ho avisat. Em pensava que em tornava coix.

(The Tatler, Londres)

—Em penso que et diverteix molt jugar al golf.
—Divertir-me? Al golf s'hi juga bé o malament. No s'hi busca divertir-se.

(The Tabler, Londres)

Shaw ha dit que hi ha negres que viuen com els anglesos del segle XVIII.

(Guérin meschino, Milà)

Ella. — Has donat massa propina.
Ell. — Fixa't en l'abric que t'ha donat.

(Le Petit Journal, París)

RADIO I DISCOS

L'acció persistent i el seny de la ràdio NOTES DIVERSES

Una vegada implantat l'Estatut, el ressorgiment de Catalunya ha d'ésser obra de la voluntat dels catalans, emergida de dues maneres: amb l'acció persistent i amb el seny d'aquesta acció. És a dir, Catalunya haurà de treballar amb fe i entusiasme per tal de demostrar que té condicions de governar-se per ella mateixa, concentrant en el seu treball no sols la intel·ligència que li ha estat posada en dubte, sinó una rectitud i una honradesa incorruptibles. Si arribés el cas, que no arribarà, n'estem segurs, que la seva emancipació fos desafortunada o insuficient, admetrem àdhuc que se li pogués retreure, si voleu, la seva aparent manca de preparació, però mai la seva manca d'honorabilitat, la seva manca de bona administració.

Cal que tots posem gran cura que en el clos dels diversos camps dins dels quals la Catalunya nova tindrà d'establir la seva futura grandesa, no hi neixi de bon antuvi la mala herba. Cal seleccionar els homes que han de portar a terme la tasca del nostre engrandiment i cal exigir-los la màxima lleialtat i el màxim comediment; la màxima austeritat i la màxima aspiració de convertir Catalunya en una nació decorosa, digna i moralment gran. Hi té perfecte dret.

Els homes encarregats de senyalar les orientacions futures de la Catalunya nova, han d'ésser aquells que més fonament sentin l'esperit de sacrifici i els qui, demés de les condicions adequades dins cada cas, gaudixin d'un prestigi moral a tota prova. Prescindir d'aquestes indicacions fóra un

error que podria portar funestes conseqüències.

Cada sector de les activitats ciutadanes ha de seleccionar els elements que ofereixen unes majors garanties per a col·laborar desinteressadament a la Catalunya rica, plena, i pulcra, que tots tenim l'obligació de crear. I aquells que dins de cada sector disposin d'elements de judici que puguin servir per a la fixació del criteri respectiu, estan en el deure de dir-ho clarament, despullant llur opinió de tot partidisme i mirant el bé de la pàtria que hom vol reedificar.

Arribats a aquest punt, nosaltres tenim alguna cosa a dir en l'aspecte de la ràdio-telefonia, que, encara que no ho sembli, és un dels més importants per l'esdevenidor, car caldrà crear l'Emissora de Catalunya, la qual ha d'ésser, no en dubteu, un dels instruments de major eficàcia per als ideals de cultura, art i beneficència, sense l'acompliment dels quals cap poble no té dret a existir.

La radiodifusió de Catalunya ens ha estat molt regatejada. Si l'Associació Nacional de Radiodifusió no se n'hagués preocupat, és ben segur que l'Estatut no en parlaria. No hi ha estat inclosa, però, en la forma que l'Associació volia. De la mateixa manera que s'han retallat altres importants atribucions, la radiodifusió està amenaçada de no donar tot el rendiment que pot i deu esperar-ne Catalunya, si la nostra Generalitat, no es preocupa de pendre posicions dintre del terreny de la ràdio, incorporant-la al seu govern en tot allò que les facul-

tats concedides li ho permetin, i situant Catalunya, radifonícamet parlant, en el mateix nivell que les altres nacions europees.

Per a portar a terme aquesta tasca un xic difícil, tenim a Barcelona elements necessaris que coneixen a fons el problema i que són a bastament coneguts per la seva rectitud. Aquests elements poden situar sòlidament la ràdio de Catalunya, rodejant-la de les condicions que al nostre entendre ha de tenir i que són les que transcrivim a continuació:

1.ª — Garanties d'ordre científic i tècnic, que responguin a una moderna concepció de la ràdio.

2.ª — Preparació organitzadora que permeti estructurar-la en forma que s'adapti a la manera d'ésser del poble català.

3.ª — L'experiència necessària, ben demostrada, sobre coneixements artístics, culturals i benèfics, íntimament relacionats amb la ràdio.

4.ª — Garanties d'ordre administratiu, recolzades per una intaxable moralitat i, sobretot, capacitat de desinterès. Això vol dir que aquestes garanties s'ha de exigir que no es basin en un concepte de negoci, sinó en un desig de fer que progressi econòmicament l'Emissora de Catalunya, a profit de Catalunya mateixa i de ningú més.

5.ª — Catalanització de la ràdio, per tal que la cultura catalana assoleixi, per mitjà de la seva gran emissora, aquella preponderància que necessita per a enfortir-se moralment. Quan arribi l'hora, ja es parlarà de les concessions que calgui fer per aquest cantó.

Doncs bé. Aquestes qualitats, intel·lectuals, administratives i, sobretot, morals, són — tot-hom ho sap — el major timbre de glòria de l'Associació Nacional de Radiodifusió. No és falta de modestia, és la veritat. L'Associació ha sofert persecucions i privacions per ésser catalana i no l'ha mogut mai cap fi comercial. L'Associació ha tingut sempre l'hegemonia hispànica en matèria de ràdio i ha estat ella la que ha donat la pauta de les emissions. L'Associació fa més de vuit anys que labora incansablement per la radiodifusió de Catalunya i ha hagut de sostenir tremendes lluites contra el centralisme. Quina entitat de ràdio podrà dir altre trant?

Hem de acabar sostenint el que hem afirmat al començament. Catalunya ha de ressorgir amb l'acció persistent i amb el seny, cercant en cada aspecte de la seva vida els homes que encarnin aquestes cabdals qualitats.

L'Associació Nacional de Radiodifusió té a gran honor poder dir que el seu historial ha estat la plasmació d'una acció enèrgica inestonçable, a prova d'adversitats, i un seny exemplar, posats sempre al servei de Catalunya.

RAMON PEREZ VILAR

La T. S. F. contra el grisú

La tècnica de la ràdio ha permès col·locar un dispositiu d'alarma per avisar sense perill, a 900 cents metres de distància, els obrers que treballen a les mines.

El dispositiu que acaba d'ésser inaugurat amb èxit a les mines de Bruay, consisteix en un amplificador de dues làmpares proveïdes de micròfons i en comunicació amb alparlants distribuïts per les diferents galeries de la mina.

Es d'esperar, gràcies a aquest dispositiu, que es podrà avisar amb temps als obrers quan es presenti el temible grisú.

Ràdio a Amèrica

La nomenclatura de les ciutats americanes ens reserva sorpreses, s'hi descobreix un París, al costat d'un Betlem i d'un Límogues. Un Charleston al costat d'un Sant Petersburg.

Més heus ací que Amèrica poseix una ciutat que ha estat batejada Ràdio, que es troba dins de l'Estat de Virgínia, tocant a Arlington.

Com sempre, els americans baten el rècord.

El «Times» elogia la ràdio

El Times, el diari més important anglès, ha dedicat un interessant article a la B. B. C. Un dels principals paràgrafs diu:

«El que hem de elogiar abans que res, en els programes de la B. B. C., és la política adoptada que permet a les personalitats oficials més eminentes, de parlar a la nació sobre qüestions importants afectes a ella. La veu autèntica desperta una atenció que la paraula impressionada no pot obtenir, i com que la radiodifusió forma part del reialme dels sons, aquesta manera d'assegurar les audiències nacionals constitueix un dels més importants serveis públics portats a terme per la B. B. C.»

Una estació negra

Entre les 606 emissores americanes, hom s'admira que no hi hagi un servei per al poble de color, ja que els negres no poden pendre part en els programes de les emissores americanes.

Ens hem assabentat, però, que això s'aconseguirà dintre poc, gràcies a la iniciativa d'un grup d'intel·lectuals que han sol·licitat l'ajut financer dels capitalistes de Harlem. Solament manca l'autorització de la Ràdio Comissió Federal.

La publicitat feta pels industrials negres durant les emissions d'aquesta emissora no deixarà d'ésser ben pagada.

La propera estació de Lisboa

El contracte per a la construcció de la gran emissora nacional portuguesa a una de les petites muntanyes que dominen Lisboa, acaba d'ésser arranjat entre els P. T. T. i la Standart Electric Co.

El contracte estipula que a principis de l'any vinent l'emissora té d'inaugurar-se amb 20 kw.-antena. Les societats artístiques i literàries del país ja es preparen per a organitzar programes escollits a la nova emissora. Estem segurs que trobarà un auditori propici a Catalunya.

Un diari fototelegràfic

El vaixell alemany Bremen té, com tots el gran transatlàntics, el seu diari. Per a la redacció i il·lustració, es necessitava fins ara un equip d'obres especialitzats.

Des d'algunes setmanes ençà, el Bremen posseeix una instal·lació receptora de fototelegrafia que li permet rebre la imatge de les pàgines d'informació d'un gran diari alemany, pàgines que després de compaginades i completades amb una sèrie de notícies de bord, constitueixen un excel·lent diari per a distreure els passatgers.

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

Et Sr.

que viu a

carrer

n.º

es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.

de

de 193

Signatura

ESCOLTEU LES EMISSIONS D'EAJ-15 RADIO ASSOCIACIO, L'EMISSIONA CATALANA

Concerts selectes per la seva orquestra, integrada per artistes de destacada personalitat musical. Concerts corals pels millors orfeons de Catalunya. Sessions de ballables per jazz, bandes, orquestres. Sardanes per cobles. Discos seleccionadíssims. Emissions fototelegràfiques, reportatges, retransmissions de partits de futbol, concerts, conferències, cursos d'idiomes, sessions infantils.

FEU - VOS SOCIS DE **RADIO ASSOCIACIO** Oficines: Ronda Universitat, 25, enl. - Teléf. 24853

Compreu la revista setmanal **CATALUNYA RADIO**, portaveu de Ràdio-Associació

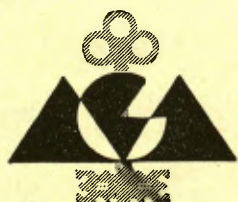
AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS

"A.G.A."

Comunica als seus clients i amics que des del dia 1.º del corrent, les seves oficines han quedat definitivament instal·lades al modern edifici anomenat "CASA DE SANT JORDI", **CASP, 26, principal**, i ensems assabenta i ofereix a totes les cases anunciadores del nostre país, la darrera exclusiva de publicitat dintre dels

Ferrocarril Metropolità de Barcelona, S. A. (transversal)
i l'enllaç amb els F. C. del Nord d'Espanya

BARCELONA: Casp, 26, pral. - Telèfon 16606

Carrer de Tarragona, 7, 2.º - MADRID